

**UCHWAŁA NR XXIV/164/12
RADY GMINY HORODŁO**

z dnia 30 listopada 2012 r.

**w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania przestrzennego gminy Horodło**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.5 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz.1591 ze zm.) oraz art.12 ust.1 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r., poz. 647 ze zm.) i w związku z Uchwałą Nr XII/71/11 Rady Gminy Horodło z dnia 20 października 2011 r. o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Horodło pod lokalizację ropociągu przesyłowego.

Rada Gminy Horodło uchwała, co następuje

§ 1. Uchwała się zmianę „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Horodło” (przyjętego Uchwałą IX/59/08 z dnia 5 lipca 2011 r.) w brzmieniu określonym w załącznikach 1 i 2 do niniejszej uchwały:

- 1) Część tekstowa – zmieniony tekst “Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Horodło– Kierunki zagospodarowania przestrzennego - Zmiana” stanowiący załącznik nr 1;
- 2) Część graficzna - „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Horodło - Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Horodło– Zmiana” – rysunek w skali 1: 10000 stanowiący załącznik nr 2.

§ 2. Wykaz sposobu rozstrzygnięcia uwag stanowi załącznik nr 3 do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Horodło.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Horodło

Paweł Augustynek

Załącznik Nr 3 do Uchwały Nr XXIV/164/12

Rady Gminy Horodło

z dnia 30 listopada 2012 r.

**Wykaz uwag
zgłoszonych na podstawie art. 11 pkt. 11 ustawy z dnia 27 marca 2003r.
o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
do wyłożonego projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Horodło**

L.p.	Data wpływu uwagi	Imię i nazwisko, nazwa jednostki organizacyjnej i adres zgłaszającego uwagi	Treść uwagi	Oznaczenie nieruchomości, której dotyczy uwaga	Ustalenia projektu studium dla nieruchomości, której dotyczy uwaga	Rozstrzygnięcie Wójta Horodło w sprawie rozpatrzenia uwagi		Rozstrzygnięcie Rady Gminy Horodło		Uwagi
						Uwaga uwzględniona	Uwaga nieuwzględniona	Uwaga uwzględniona	Uwaga nieuwzględniona	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
BRAK UWAG										

WÓJT GMINY HORODŁO

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY HORODŁO

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- ZMIANA -

Zespół projektowy zmiany Studium:
mgr inż. Aleksandra Wiszniewska – WA 269
mgr inż. Łukasz Chamera
ARCADIS Sp z o o
ul. Puławska 182
Warszawa

Załącznik Nr 1
Do Uchwały Nr XXIV/164/12
Rady Gminy Horodło
z dnia 30 listopada 2012 r.

2012

Wprowadzenie do Zmiany Studium

Niniejsza Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Horodło została wykonana zgodnie z Uchwałą Nr XII/71/11 Rady Gminy Horodło z dnia 20 października 2011 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Horodło pod lokalizację ropociągu przesyłowego.

Zmiany dokonano w dokumencie Studium, który został przyjęty przez Radę Gminy Horodło Uchwałą Nr IX/59/08 z dnia 5 lipca 2011 r. i który stanowił ujednoliconą zmianę na tekście i rysunku Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Horodło.

Zakres zmian obejmuje:

- o Tekst Studium
- o Rysunek Studium

W tekście na stronach 26a, 26b oraz 26c w **Rozdziale 13. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej**, wprowadzono zmiany wyróżnione czerwoną kursywą o następującej treści:

7. Rurociąg przesyłowy dalekosiężny

Na terenie gminy planowany jest przebieg rurociągu przesyłowego dalekosiężnego (ropociąg), który łączyłby systemy transportu ropy na Ukrainie i w Polsce. Planowane przedsięwzięcie jest inwestycją celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Inwestycja została ujęta w koncepcji Zagospodarowania Kraju 2030 oraz Polityce Energetycznej Polski do 2030. Ropociąg Odessa - Brody – Płock, jest jedną z inwestycji planowaną w ramach zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego Polski poprzez niezbędną dywersyfikację w zakresie dostaw ropy. Planowany rurociąg przesyłowy dalekosiężny (ropociąg) połączy systemy transportu ropy na Ukrainie i w Polsce.

Planowany rurociąg został ujęty w Zmianie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (PZPWL) przyjętej Uchwałą Nr XXIII/39/2012 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 25 czerwca 2012 r. W PZPWL wprowadzono orientacyjny przebieg rurociągu. Uszczegółowienie trasy ma nastąpić na etapie sporządzania studiów, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w sposób ograniczający możliwość wystąpienia kolizji środowiskowych, w szczególności z obszarami cennymi przyrodniczo.

Dalekosiężny rurociąg przesyłowy jest rurociąg służący do przesyłania lub dystrybucji ropy naftowej lub produktów naftowych, do lub z instalacji znajdującej się na lądzie, począwszy od ostatniego elementu odcinającego w granicach instalacji, łącznie z tym elementem i wszystkimi przyłączonymi urządzeniami przeznaczonymi specjalnie dla tych rurociągów. W skład rurociągu wchodzi:

- 1) liniowe stacje zaworów (zasuw);*
- 2) stacje pomp;*
- 3) rozdzielnie technologiczne;*
- 4) urządzenia inżynierskie (przejście przez przeszkody naturalne i sztuczne);*
- 5) instalacje i obiekty katodowej ochrony rurociągów przed korozją;*
- 6) linie i urządzenia elektroenergetyczne służące do zasilania stacji zaworowych i stacji ochrony katodowej;*
- 7) linie i urządzenia służące do sterowania stacjami zaworowymi i stacjami ochrony katodowej;*
- 8) linie oraz obiekty i urządzenia systemów łączności i nadzoru rurociągów przesyłowych dalekosiężnych.*

Planowany ropociąg będzie miał średnicę powyżej 800 mm. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie, lokalizacja tego typu ropociągu generuje konieczność ustanowienia strefy bezpieczeństwa o minimalnej szerokości 20 m, której środek stanowi oś ropociągu. Zgodnie z art. 137 ww. Rozporządzenia:

- strefa bezpieczeństwa może być użytkowana zgodnie z pierwotnym jej przeznaczeniem,
- wewnątrz strefy bezpieczeństwa niedopuszczalne jest wznoszenie budowli, urządzenie stałych składów i magazynów oraz zalesienia, z wyjątkiem dopuszczenia usytuowania innej infrastruktury sieci uzbrojenia terenu pod warunkiem uzgodnienia jej z właścicielem rurociągu przesyłowego dalekosiężnego,
- na terenach otwartych dopuszcza się w strefie bezpieczeństwa sadzenie pojedynczych drzew w odległości co najmniej 5 m od rurociągu.

Strefy bezpieczeństwa, ze względu na skalę Rysunku Studium nie przedstawiono w formie graficznej.

Jednocześnie, w Zmianie Studium zaleca się ograniczenia:

- lokalizacji nowych budynków mieszkalnych w odległości 65 m od osi ropociągu;
- lokalizacji budynków użyteczności publicznej w odległości minimum 100 m od osi ropociągu.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i infrastruktury technicznej:

- 1) zakłada się zapewnienie dostępności komunikacyjnej poprzez realizację dróg dojazdowych łączących tereny, na których zlokalizowane będą stacje rurociągowie (stacje zaworowe) z istniejącą siecią dróg publicznych;
- 2) zakłada się obsługę komunikacyjną urządzeń technicznych związanych z funkcjonowaniem rurociągu poprzez sieć dróg publicznych niższych kategorii tj. bez bezpośredniego włączenia do dróg krajowych;
- 3) zakłada się zaspokojenie potrzeb infrastrukturalnych, w tym energetycznych urządzeń i obiektów rurociągu z wykorzystaniem istniejących sieci i systemów infrastruktury technicznej.

W zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego:

- 1) przy realizacji rurociągu naftowego na obszarach chronionych przyrodniczo należy zachować szczególną dbałość o maksymalne ograniczenie negatywnego oddziaływania inwestycji na środowisko przyrodnicze poprzez zastosowanie rozwiązań technicznych i technologicznych minimalizujących prawdopodobieństwo wystąpienia awarii oraz ewentualnych skutków w przypadku jej zaistnienia;
- 2) przy realizacji planowanej inwestycji wymaga się zastosowania rozwiązań technologicznych w pełni zabezpieczających wody podziemne silnie zagrożone migracją zanieczyszczeń oraz rozwiązań spełniających uwarunkowania wynikające z ochrony Głównych Zbiorników Podziemnych;
- 3) w odniesieniu do istniejących terenów leśnych i zadrzewień, ustala się ograniczenie wycinki drzew do niezbędnego minimum wynikającego z potrzeb inwestycyjnych rurociągu naftowego;
- 4) w stosunku do terenów przekształconych w trakcie realizacji inwestycji wymaga się odtworzenia ukształtowania i przywrócenia pierwotnych funkcji terenu uwzględniając przy tym ograniczenia obowiązujące w strefie bezpieczeństwa rurociągu naftowego;

- 5) przy lokalizacji rurociągu naftowego obowiązuje zasada wyznaczenia jego przebiegu w sposób bezkolizyjny w stosunku do udokumentowanych złóż kopalin, z zachowaniem procedur określonych w przepisach odrębnych;
- 6) przy realizacji rurociągu naftowego obowiązuje pełna ochrona obiektów i obszarów stanowiących dziedzictwo kulturowe oraz zachowanie przestrzeni historycznie ukształtowanej, na warunkach szczegółowo określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin;
- 7) realizacja inwestycji wymaga uwzględnienia wytycznych konserwatorskich, w tym szczególnych w przypadku wystąpienia prac budowlanych na terenach objętych granicami stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych.

W zakresie kolizyjności z innymi elementami zagospodarowania terenu:

- 1) dla lokalizacji ropociągu ustala się zasadę prowadzenia jego przebiegu w sposób najmniej kolizyjny z istniejącym stanem zagospodarowania;
- 2) zakłada się minimalną ingerencję w stan i funkcjonowanie istniejącej infrastruktury komunikacyjnej, technicznej komunalnej i elektroenergetycznej, obszarów zabudowanych oraz rzek, cieków wodnych, urządzeń melioracji wodnych, lasów i innych terenów podlegających ochronie prawnej;
- 3) w stosunku do kolizyjnych elementów zagospodarowania terenu wymaga się zastosowania szczególnych rozwiązań technicznych realizacji inwestycji, zapewniających minimalizację oddziaływań na przekraczany obiekt terenowy lub infrastrukturalny;
- 4) dopuszcza się przebudowę i odtworzenie lokalnej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej kolizyjnej w stosunku do rurociągu naftowego;
- 5) lokalizacja rurociągu naftowego powinna uwzględniać przebieg i parametry techniczno – użytkowe istniejącej oraz planowanej infrastruktury komunikacyjnej drogowej i kolejowej;
- 6) zakłada się bezkolizyjność przebiegu ropociągu z terenami i obiektami wojskowymi pozostającymi w zarządzie MON oraz nie ogranicza się ich użytkowania zgodnie z dotychczasowym przeznaczeniem.

Ponadto, do Zmiany Studium wprowadzono **Rozdział VII. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ ZMIANY STUDIUM POD LOKALIZACJĘ ROPOCIĄGU PRZESYŁOWEGO.**

Planowany dalekosiężny rurociąg przesyłowy Odessa -Brody – Płock stanowić ma jeden z elementów Euroazjatyckiego Korytarza Transportu Ropy Naftowej. Rurociąg jest jedną z inwestycji planowaną w ramach zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego Polski poprzez niezbędną dywersyfikację w zakresie dostaw ropy. Inwestycja ta została ujęta m.in. w Programie „Infrastruktura i Środowisko” i innych dokumentach strategicznych i planistycznych na poziomie krajowym i regionalnym, w tym w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego.

Planowany rurociąg prowadzony jest w większości przez tereny niezainwestowane, tj. tereny rolne.

Planowane przedsięwzięcie jest inwestycją celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Planowany ropociąg będzie miał średnicę powyżej 800 mm. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie, lokalizacja tego typu ropociągu generuje konieczność ustanowienia strefy bezpieczeństwa o minimalnej szerokości 20 m, której środek stanowi oś ropociągu.

WÓJT GMINY HORODŁO

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY HORODŁO**

KIERUNKI ZGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

-ZMIANA -

**ZAŁĄCZNIK Nr 1
DO UCHWAŁY NR ...../2011
RADY GMINY HORODŁO
Z DNIA .....2011 R.**

2011 R.

Projektant zmiany Studium:

mgr Jolanta Siemaszkiewicz

**Okręgowa Izba Urbanistów z/s w Warszawie
nr członkowski – WA -184**

I. WSTĘP.

1. W oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. z 2010 r. nr 106, poz. 675) oraz uchwałę Nr XXXIV/219/10 Rady Gminy Horodło z dnia 16 czerwca 2010 r. o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Horodło (przyjętego uchwałą Nr XI/83/99 Rady Gminy Horodło z dnia 28 grudnia 1999 r. z późn. zm.), wprowadza się zmianę w części dotyczącej kierunków zagospodarowania przestrzennego dalej zwaną „Studium”.
2. Zmiana dotyczy:
  - 1) wprowadzenia zapisów dotyczących rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej;
  - 2) wyznaczenia terenu położonego obrębie Zosin pod rozbudowę drogowego przejścia granicznego.
3. Wyżej wymienione zmiany wprowadza się w tekście Studium noszącym tytuł:
„STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY HORODŁO. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO –ZMIANA”
oraz na rysunku Studium w skali 1:10000 noszącym tytuł:
„STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY HORODŁO – ZMIANA”

II. ZMIANA DOTYCZĄCA TEKSTU STUDIUM:

1. W dziale **III. POLITYKA OSIĄGANIA CELÓW ROZWOJU** w podrozdziale **13. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej** zmienia się ustęp **6. Telekomunikacja** z tekstem umieszczonym na dodanej stronie 26a.
2. Wprowadzona zmiana wykazana została w tekście Studium inną czcionką i kursywą; pozostały tekst Studium nie ulega zmianie.

III. ZMIANA DOTYCZĄCA RYSUNKU STUDIUM.

1. Na rysunku Studium w skali 1: 10000 wprowadza się zmianę przez wyznaczenie terenu pod rozbudowę drogowego przejścia granicznego w Zosinie.
2. Na rysunku Studium wyznaczony teren graficznie i oznaczono kolorem ciemnoszarym i symbolem literowym **UKS**.
3. Pozostały rysunek Studium nie ulega zmianie.

IV. INNE.

Tekst i rysunek Studium z wprowadzoną zmianą stanowią załączniki Nr 1 i Nr 2 do Uchwały Rady Gminy Horodło w sprawie uchwalenia Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Horodło, załącznik Nr 3 do uchwały stanowi uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń projektu zmiany Studium.

SPIS TREŚCI

I. USTALENIA OGÓLNE	1
II. CELE ROZWOJU	2
III. POLITYKA OSIĄGANIA CELÓW ROZWOJU	3
1. Procesy demograficzne oraz polityka zmniejszania potencjalnych napięć na rynku pracy	3
2. Kierunki ochrony wartości zasobów środowiska przyrodniczego	5
3. Kierunki i zasady ochrony dóbr kultury	7
4. Kierunki i zasady osiągnięcia celów przestrzennych	9
5. Kierunki i zasady kształtowania terenów zabudowanych	11
6. Kierunki i zasady gospodarowania gruntami i rynkiem nieruchomości	12
7. Kierunki i zasady rozwoju infrastruktury społecznej	13
8. Kierunki i zasady rozwoju przedsiębiorczości i wytwórczości	17
9. Kierunki i zasady rozwoju rolnictwa i jego otoczenia	18
10. Kierunki i zasady rozwoju leśnictwa	20
11. Kierunki i zasady rozwoju turystyki	20
12. Kierunki i zasady rozwoju infrastruktury drogowej	22
13. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej	25
14. Kierunki i zasady rozwoju systemów przeciwdziałania na wypadek szczególnych zagrożeń oraz obronności państwa	27
IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	27
V. OBSZARY I TERENY OBJĘTE OBOWIĄZKIEM SPORZĄDZANIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	32
VI. WARUNKI REALIZACJI STUDIUM	32
Aneks nr 1 – wykaz pomników przyrody	38
Aneks nr 2 – wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ewidencji zabytków	39
Aneks nr 3 – wykaz obiektów archeologicznych wpisanych do ewidencji zabytków	42

VII. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ ZMIANY STUDIUM POD LOKALIZACJĘ ROPOCIĄGU PRZESYŁOWEGO

I. USTALENIA OGÓLNE

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy na mocy art.6 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 1994r. z późniejszymi zmianami (Dz.U.Nr 15, poz.139 z 1999r. - jednolity tekst) służy określeniu polityki przestrzennej gminy.
2. Studium gminy na mocy art.6 ust. 2 Ustawy uwzględnia ustalenia strategii rozwoju województwa zawarte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa. W studium gminy Horodło uwzględniono informacje zawarte w koncepcji studium zagospodarowania przestrzennego województwa zamojskiego opracowanego przez Wojewódzkie Biuro Planowania przestrzennego w Zamościu (dotychczas nie został opracowany plan zagospodarowania przestrzennego nowego województwa lubelskiego). Z informacji wynika, że:
  - gmina Horodło znajduje się w obszarze określonym jako:
...Jednostka Północno-Wschodnia – aktywności gospodarczej w oparciu o najwyższe walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej przystosowana do rozwoju produkcji żywności i biznesu rolnego oraz powiązań z Ukrainą (obwód lwowski i wołyński).Rozwój tej jednostki związany jest z:
  - zasobami rolniczej przestrzeni produkcyjnej, stwarzającej szansę powstania krajowego zagłębia produkcji żywności i biznesu rolnego,
  - przygranicznym położeniem, w zasięgu oddziaływania głównego korytarza transportowego - trasa nr 844 (potencjalna droga nr 86), z czego można czerpać korzyści przy rozwoju lokalnej współpracy transgranicznej (wymiana towarowa, uruchamianie zakładów przetwórstwa o średniej i małej skali.
  - atrakcyjnością przyrodniczą i kulturową doliny Bugu i Strzeleckiego Parku Krajobrazowego dla rozwoju funkcji turystyki kwalifikowanej oraz agroturystyki.Uwzględniając cele i kierunki polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa, w studium Gminy należy przewidzieć możliwość:
  - modernizacji sieci komunikacyjnej, w szczególności trasy tranzytowej 844 do przejścia granicznego w Zosinie,
  - rozbudowy urządzeń infrastruktury granicznej przejścia drogowego Zosin - Uściług,
  - organizacji nowego przejścia o znaczeniu lokalnym – Matcze Koritnica,
  - utworzenie transgranicznych obszarów chronionych:
TOCH „Polesie Zachodnie” oraz Transgranicznego Ekologicznego Obszaru Strategicznego Nadbużańsko-Poleskiego (dolina Bugu).
3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Horodło, zwane dalej studium, dotyczy obszaru gminy w granicach administracyjnych.

4. Ustalenia studium zawarte są w niniejszym tekście studium oraz w rysunku studium w skali 1:10 000, stanowiącym załączniki nr 1 i 2 do Uchwały Rady Gminy w Horodle.
5. Ustalenia studium określają:
  - 1) cele rozwoju przyjęte w Strategii Rozwoju Gminy Horodło, odnoszące się do całości obszaru gminy (rozdz. II),
  - 2) politykę osiągania celów rozwoju, z uwzględnieniem demograficznych, przyrodniczych, kulturowych, przestrzennych, społecznych, ekonomicznych, infrastrukturalnych i obronnych aspektów rozwoju gminy (rozdz. III),
  - 3) kierunki zagospodarowania przestrzennego określone w odniesieniu do stref polityki przestrzennej, oznaczonych na rysunku studium (rozdz. IV),
  - 4) granice obszarów, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe z uwagi na istniejące uwarunkowania, z uwzględnieniem zadań służących realizacji ponadlokalnych i lokalnych celów publicznych, określone w rysunku studium (rozdz. V),
  - 5) warunki realizacji studium (rozdz. VI).

II. CELE ROZWOJU

Cele rozwoju gminy Horodło przyjęto zgodnie z opracowaną dla gminy Strategią Rozwoju (autor - mgr Iliana Zawadzka-Górska przy współpracy z Zarządem Gminy Horodło i zespołem autorskim Studium).

1. Za cel generalny rozwoju gminy uznano:
rozwój społeczno-gospodarczy uwzględniający uwarunkowania wynikające z zasad rozwoju zrównoważonego
Celowi głównemu podporządkowano cele strategiczne:
  - poprawa jakości życia mieszkańców,
  - wzrost poziomu gospodarczego gminy,
  - ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego.
2. Cele działowe
Realizacja celu głównego i celów strategicznych wymaga przyjęcia odpowiednich celów operacyjnych, związanych z poszczególnymi działami
  - 1) środowisko przyrodnicze i kulturowe
    - ochrona obszarów prawnie chronionych,
    - ochrona wód powierzchniowych i podziemnych,
    - prawidłowa gospodarka odpadami płynnymi i stałymi,
    - ochrona stanu powietrza atmosferycznego,

- koordynacja działań w sprawie komplementarnego zagospodarowania rejonów turystycznych położonych w transgranicznym obszarze chronionym oraz w sprawie ochrony wód Bugu,
- ochrona i odpowiednie wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i tradycji historycznych,
- ochrona ładu przestrzennego i estetyki otoczenia;

2) cele społeczne:

- zmniejszenie przestrzennego zróżnicowania poziomu życia mieszkańców polegającego na przejęciu odpowiednich funkcji rozwojowych dla danego obszaru gminy
- zwiększenie aktywności i przedsiębiorczości społecznej, wspieranie rozwoju sektora prywatnego,
- ograniczenie zjawiska bezrobocia jawnego i utajonego,
- rozwój infrastruktury społecznej i technicznej,
- zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej;

3) cele ekonomiczne:

- zmiana struktury gospodarstw rolnych polegających na koncentracji ziemi odpowiednio do występujących warunków,
- tworzenie warunków wykorzystania terenów o najwyższej jakości przestrzeni produkcyjnej poprzez rozwój rolnictwa zintegrowanego, dostosowanego do powstających rynków zbytu,
- ekologizacja rolnictwa na obszarach objętych prawną ochroną przyrody o wysokich reżimach (Strzelecki Park Krajobrazowy z otuliną),
- utrzymanie części małych rodzinnych gospodarstw i wprowadzenie funkcji pozarolniczych i okołorolniczych na obszary wsi, tj. wspieranie rozwoju różnych form działalności produkcyjnej i usługowej oraz turystyki i wypoczynku na terenach atrakcyjnych,
- wykorzystanie istniejących zasobów terenowych i kubaturowych dla rozwoju działalności gospodarczej,
- wykorzystanie położenia przy szlakach komunikacyjnych o znaczeniu międzynarodowym oraz przejścia granicznego,
- budowę i rozbudowę systemów infrastruktury technicznej,
- wykorzystanie położenia w Euroregionie „Bug” oraz przy przyszłej wschodniej granicy Unii Europejskiej;

III. POLITYKA OSIĄGANIA CELÓW ROZWOJU

1. Procesy demograficzne oraz polityka zmniejszania potencjalnych napięć na rynku pracy

Uwzględniając diagnozę stanu istniejącego i uwarunkowania rozwoju gminy określono prognozy demograficzne przyjmując hipotetyczne założenia odnośnie przyrostu naturalnego i salda migracji.

Założenia programowe:

Utrzymanie aktualnego, ujemnego przyrostu naturalnego na poziomie ok. -0,2%, ujemnego salda migracji na poziomie ok. 15-20 osób rocznie spowoduje systematyczny spadek liczby ludności (dynamika ok. 98%).

2004 rok - ok. 6400 osób, 2006 rok - ok. 6300 osób, 2010 rok - ok. 6000 - 6100 osób.

Przesłanką wyboru powyższego wariantu jest utrzymująca się wieloletnia przewaga ubytku migracyjnego i ujemnego przyrostu naturalnego. Proces ten przeważa nad możliwościami reprodukcyjnymi ludności i w najbliższym okresie nie daje szans na odwrócenie tej niekorzystnej tendencji.

W perspektywie zahamowanie procesu wyludniania wsi może stać się realne w przypadku wykorzystania przez gminę wszystkich atutów i możliwości rozwoju, szczególnie związanych z:

- zasobami rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- nadaniem ośrodkowi gminnemu Horodło, pełniącemu funkcję lokalnego ośrodka przedsiębiorczości i usług statusu miasta,
- przygranicznym położeniem oraz położeniem w zasięgu oddziaływania głównych korytarzy transportowych (potencjalna trasa 86 oraz linia hutniczo-siarkowa),
- atrakcyjnością przyrodniczo-kulturową doliny Bugu oraz Strzeleckiego Parku Krajobrazowego.

Efektom tych przemian będzie podniesienie atrakcyjności gospodarczej i warunków życia ludności przyciągającej przede wszystkim ludzi młodych, dynamicznych.

W strukturze wiekowej ludności przewiduje się następujące tendencje:

	Stan istniejący	Perspektywa
Wiek przedprodukcyjny	25,8%	25,0%
Wiek produkcyjny	53,4%	54,0%
Wiek poprodukcyjny	21,8%	21,0%

Nastąpi niewielki spadek ilości dzieci w wieku szkoły podstawowej oraz wzrośnie liczba młodzieży w wieku szkoły średniej i podejmowania pierwszej pracy. Wymagać to będzie wysokiej aktywności gospodarczej, stworzenia nowych miejsc pracy poza rolnictwem, głównie w sferze produkcji oraz usług.

Napływ na rynek pracy znacznej liczby absolwentów szkół ponadpodstawowych stanowić może z jednej strony czynnik aktywizujący i dynamizujący rozwój gospodarczy, z drugiej zaś utrudniać może szybkie ograniczenie bezrobocia. W ogólnej tendencji oznaczać to będzie podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa koniecznego do przystosowania się i działania w warunkach gospodarki rynkowej.

Wpłynie również na szybkie i oczekiwane przekształcenie obszarów wiejskich w wieś wielofunkcyjną.

Natomiast utrzymanie się wysokiego udziału ludności w wieku poprodukcyjnym oznaczać będzie wzrost obciążeń ekonomicznych ludności w wieku produkcyjnym oraz budżetu gminy (np. wzrost świadczeń na pomoc społeczną). Tym samym rzutować będzie na poziom życia.

Ograniczenie bezrobocia i potencjalnych napięć na rynku pracy będzie trudne do osiągnięcia w związku z nakładaniem się procesów demograficznych (przewidywany wyż demograficzny), działań restrukturyzacyjnych oraz wysokim bezrobociem utajonym na wsi. Wymagać będzie szybkiego wzrostu gospodarczego, zmiany struktury rynku pracy oraz struktury wykształcenia ludności wiejskiej.

1) Podstawowym działem gospodarki będzie nadal rolnictwo, gdzie znajdować będzie zatrudnienie ok. 45-50% zawodowo czynnych, przy czym należy oczekiwać zmniejszenia pracujących bezpośrednio w gospodarstwach rolniczych.

Podstawowym źródłem absorpcji młodych, wykształconych kadr będzie gospodarka pozarolnicza.

2) Powinien nastąpić wzrost podaży miejsc pracy w sektorach bardziej kreatywnych dochodowo (sektor II – produkcyjny, przetwórstwo rolno-spożywcze oraz sektor III – obrót artykułami do produkcji rolnej i surowcami rolnymi, wymiana towarów i usług z Ukrainą oraz usługi związane z obsługą ruchu transgranicznego i turystycznego).

W przypadku usług publicznych obejmujących oświatę, służbę zdrowia, administrację należy przewidywać pozytywne zmiany jakościowe przy założeniu stabilizacji bądź niewielkiego ograniczenia zatrudnienia. Wzrastać powinno zatrudnienie w sferze usług komercyjnych.

3) Powinno nastąpić radykalne podniesienie poziomu wykształcenia ludności wiejskiej jako warunek transformacji rolnictwa, a szczególnie unowocześnienia gospodarki i rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej

2. Kierunki ochrony wartości i zasobów środowiska przyrodniczego

Uwarunkowania rozwoju gminy Horodło zdeterminowane są przez położenie całości obszaru w granicach wysokiej rangi form ochrony przyrody. Ochronie prawnej podlegają cenne przyrodniczo obszary i obiekty.

2.1. Przyrodnicze obszary i obiekty prawnie chronione:

1) Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 kod 060003 „Dolina Środkowego Bugu o randze europejskiej E 67; wyznaczony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie szczególnej ochrony ptaków Natura 2000 Dolina Środkowego Bugu(Dz. U. 04.229.2313). Celem wyznaczenia obszaru jest ochrona populacji dziko występujących ptaków oraz utrzymanie ich siedlisk w niepogorszonym stanie. Na w/w obszarze zabrania się podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, lub
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami;

2) Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 kod 060007 „Lasy Strzeleckie ” wyznaczony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie szczególnej ochrony ptaków Natura 2000 Lasy Strzeleckie (Dz. U. 04.229. 2313). Celem wyznaczenia obszaru jest ochrona populacji dziko występujących ptaków oraz utrzymanie ich siedlisk w niepogorszonym stanie. Dla w/w obszaru obowiązują zasady ochrony wymienione w pkt 1;

3) Strzelecki Park Krajobrazowy utworzony Rozporządzeniem Nr 34 Wojewody Lubelskiego z dnia 12 czerwca 2003 r. w sprawie Strzeleckiego Parku Krajobrazowego, utworzonego w celu zachowania walorów przyrodniczych, krajobrazowych, historycznych i kulturowych południowej części Polesia Wołyńskiego, a w szczególności ochrona walorów faunistycznych, florystycznych i siedliskowych zwartego kompleksu Lasów Strzeleckich oraz dolin rzecznych

W Parku obowiązuje zakaz:

- a) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w rozumieniu przepisów ochrony środowiska,

- b) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,*
- c) pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,*
- d) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub budową odbudową utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,*
- e) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,*
- f) lokalizowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej,*
- g) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub budową odbudową utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych.*

Powyższe zakazy nie dotyczą realizacji inwestycji celu publicznego - art.17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. - O ochronie przyrody (tj. Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220).

Zakaz, o którym mowa w pkt 2 lit.a nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko nie jest obowiązkowe i przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę obszaru.

Zakaz, którym mowa w pkt 2 lit.e nie dotyczy terenów, dla których udzielono koncesji na wydobywanie kopalin przed dniem wejścia w życie niniejszego Rozporządzenia.

Zakaz, o którym mowa w pkt.2 lit. g nie dotyczy obiektów lokalizowanych na obszarach wyznaczonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin lub w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub w ciągach istniejącej zabudowy.

) rezerwat przyrody leśny częściowy „Liski” utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 11 października 1978 r. (MP. Nr 33, poz. 126) w celu ochrony naturalnego drzewostanu dębowego oraz dębowo-sosnowego.

Na terenie rezerwatu obowiązują zakazy:

- a) wycinania i niszczenia drzew i innych roślin, z wyjątkiem wypadków uzasadnionych potrzebami gospodarstwa rezerwatowego,
- b) zmiany stosunków wodnych naruszających w sposób istotny warunki ekologiczne rezerwatu,
- c) niszczenia gleby i pozyskiwania kopalin,
- d) wznoszenia budowli oraz zakładania i budowy urządzeń komunikacyjnych i innych urządzeń.

Zgodnie z art. 15 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. - O ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220) Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, po zasięgnięciu opinii regionalnego dyrektora ochrony środowiska, może zezwolić na odstępstwa od w/w zakazów jeśli jest to uzasadnione potrzebą realizacji inwestycji liniowych celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, po zagwarantowaniu kompensacji przyrodniczej w rozumieniu art. 3 pkt 8 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska.

4) użytek ekologiczny „Kacapka” obejmujący obszar jeziora o pow. 16,72 ha, utworzony Rozporządzeniem Nr 149 Wojewody Lubelskiego z dnia 16 lipca 2002 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny na terenie województwa lubelskiego. W stosunku do obszaru uznanego za użytek ekologiczny wprowadza się następujące zakazy:

- a) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu,
- b) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym,
- c) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeśli służą innym celom niż ochrona przyrody,
- d) lokalizacji budownictwa letniskowego poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- e) budowy budynków, budowli, obiektów małej architektury mogących mieć negatywny wpływ na obiekt chroniony lub spowodować degradację krajobrazu.

Zakazy, o których mowa nie dotyczą realizacji inwestycji celu publicznego, po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody - art. 45 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. - O ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220).

5) pomniki przyrody – (wykaz pomników przyrody w aneksie Nr 1) dla ochrony których wprowadza się zakaz pozyskiwania, niszczenia lub uszkodzania drzew i innych roślin oraz zakaz zagospodarowania i użytkowania terenów otaczających w sposób degradujący wartości obiektów.

Zakaz, o którym mowa nie dotyczy realizacji inwestycji celu publicznego, po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody - art. 45 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia z dnia 16 kwietnia 2004 r. - O ochronie przyrody (tj. Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220).

2.2. Przyrodnicze obszary i obiekty projektowane do objęcia ochroną prawną:

- 1) projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk NATURA 2000-PLH060032 „Poleska Dolina Bugu” obejmujący w gminie Horodło dolinę Bugu na północ od Matcza. Ostoja składa się z 6 płątów, obejmujących najcenniejsze przyrodniczo i wybitnie atrakcyjne krajoznawczo odcinki doliny środkowego Bugu. W dninie doliny znajdują się ekstensywnie użytkowane, rozległe kompleksy wielogatunkowych łąk; , wśród których występują łagodne, piaszczyste wzniesienia z murawami ciepłolubnymi. Zachowały się tu również płąty lasów łęgowych i zarośli wierzbowo-topolowych. Jest to jedna z najważniejszych w Polsce ostoja rzadkich i chronionych gatunków motyli dziennych, w tym 5 wymienionych w załączniku II Dyrektywy UE;
- 2) projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk NATURA 2000-PLH060099 „ Uroczyska Lasów Strzeleckich” obejmujący w gminie Horodło najcenniejsze przyrodniczo fragmenty kompleksu leśnego Lasów Strzeleckich – grądy subkontynentalne w odmianie wołyńskiej z dużym udziałem gatunków ciepłolubnych dąbrów oraz sąsiadujące tereny łąkowe w dolinie rzeki Ubrodowicy;
- 3) projektowane powiększenie Grabowiecko –Strzeleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu obejmującego tereny stanowiące otulinę Strzeleckiego Parku Krajobrazowego o dość wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych z ekosystemami rzeczno-łąkowymi i leśnymi;
- 4) projektowany rezerwat „Matcze” obejmujący obszar lasu o pow.29,62 ha na terenie Nadleśnictwa Strzelce (na gruntach wsi Matcze, w odległości 3 km od doliny Bugu), tworzący zbiorowisko świetlistej dąbrowy ze starodrzewiem dębowym oraz szeregiem roślin chronionych;
- 5) projektowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy "Wieniawka" – obejmujący kilkuhektarowy park podworski w Wieniawce z cennym starodrzewiem, skarpe lessową zasiedloną przez żołą (ptaka wpisanego do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt

Zagrożonych Wyginieciem) oraz zespół stawów rybackich stanowiący ostoję ptaków wodno-błotnych;

- 6) stanowiska łęgowe żolny w skarpach lessowych Wieniawce, Łuszkowie i Strzyżowie (w pobliżu Cukrowni).

Do czasu wprowadzenia ochrony prawnej na obszarach projektowanych form ochrony przyrody wprowadza się zasady zagospodarowania polegające na:

- a) zakazie podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony projektowanego obszaru Natura 2000,
- b) szczególnej dbałości o estetykę krajobrazu, w tym: ochronę punktów i panoram widokowych, naturalnego krajobrazu dolin rzecznych i zbiorników wodnych, ochronę krajobrazu naturalnych ekosystemów,
- c) szczególnej dbałości o harmonię użytkowania gospodarczego z wartościami przyrodniczo – krajobrazowymi,
- d) zachowaniu przestrzennej zawartości oraz przestrzennych powiązań pomiędzy obszarami o wysokiej aktywności biologicznej,

2.3. Zasady ochrony innych terenów i obiektów:

- 1) obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi - o zasięgu oznaczonym graficznie na rysunku Studium, w obrębie których ustala się następujące warunki zagospodarowania:
  - a) zakaz wykonywania urządzeń wodnych oraz wznoszenia innych obiektów budowlanych;
  - b) zakaz zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymaniem wód;
  - c) zakaz sadzenia drzew i krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmocnienia brzegów;
  - d) dopuszcza się rolnicze wykorzystanie terenów zalewowych;
- 2) obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych - oznaczone graficznie na rysunku Studium, dla których ustala się strefę ochronną w celu utrzymania równowagi geodynamicznej krawędzi i urwisk narażonych na osuwiska (szerokość strefy 10 m licząc od korony krawędzi), w której obowiązuje zakaz lokalizacji zabudowy kubaturowej i urządzeń technicznych;
- 3) udokumentowany Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 407 Niecka Lubelska (Chełm-Zamość) obejmujący obszar gminy Horodło – w granicach którego wprowadza się zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko wodne w rozumieniu przepisów ochrony środowiska.

2.4. System przyrodniczy gminy.

Wzmocnionej ochronie podlegać powinien system przyrodniczy gminy, stanowiący aktywny biologicznie i ciągły przestrzennie układ siedlisk o charakterze naturalnym, który tworzą:

- 1) dolina Bugu pełniąca funkcję paneuropejskiego (międzynarodowego) korytarza ekologicznego (ECONET PL) – obszar specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000 PLB060003 - Dolina Środkowego Bugu, projektowany obszar ochrony siedlisk Natura 2000 PLH060032 – Poleska Dolina Bugu, Nadbużański Obszaru Chronionego Krajobrazu, Strzelecki Parku Krajobrazowy, otulina Parku - projektowane powiększenie Grabowiecko - Strzeleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu;
- 2) Lasy Strzeleckie – międzynarodowy węzeł ekologiczny /ECONET PL/, obszar specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000 PLB060007 – Lasy Strzeleckie, projektowany obszar ochrony siedlisk Natura 2000 PLH060099 – Uroczyska Lasów Strzeleckich, Strzelecki Park Krajobrazowy, rezerwat leśny „Liski”, projektowany rezerwat leśny „Matcze”;
- 3) Jezioro „Kacapka” – lokalny węzeł ekologiczny - użytek ekologiczny (ostoja fauny wodno-błotnej), Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu;
- 4) dolina rzeki Ubrodowicy i dolinki bezimiennych cieków – sięgacze ekologiczne powiązane funkcjonalnie z międzynarodowym korytarzem ekologicznym doliny Bugu;
- 5) enklawy siedlisk naturalnych lub półnaturalnych - mikrowęzły ekologiczne, które tworzą oczka wodne, miedze, skarpy lessowe, zakrzaczenia i zadrzewienia śródpolne oraz większe skupiska zadrzewień przydrożnych, przykościelnych, cmentarnych, parków podworskich i inne.

Korytarze ekologiczne należy objąć ochroną planistyczną ustanawiając wymóg zachowania i kształtowania ich drożności ekologiczno-przestrzennej poprzez wprowadzenie:

- zakazu składowania odpadów komunalnych, przemysłowych i energetycznych, wylewisk gnojowicy i nieczystości oraz grzebowisk zwierząt,
- zakazu tworzenia nasypów ziemnych, usytuowanych poprzecznie do osi korytarza,
- zakazu lokalizacji zabudowy mieszkaniowej, eksploatacji surowców naturalnych, lokalizacji obiektów destrukcyjnych,
- nakazu poszerzania / lub wykonywania/ przepustów na nasypach drogowych i kolejowych, przecinających korytarze,
- zalecenie kształtowania pasmowych struktur przyrodniczych (łąk, zadrzewień, restytucji użytków zielonych kosztem gruntów ornych, prowadzenia dróg po estakadach).

3. Kierunki i zasady ochrony dóbr kultury

Cele kulturowe ukierunkowane na ochronę i zachowanie wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz harmonijne zagospodarowanie przestrzenne obejmują następujące zasady działania:

1. Prowadzenie ochrony konserwatorskiej polegającej na zabezpieczeniu istniejących wartości i przywracanie świetności obiektom, które uległy zniszczeniu

1.1. W stosunku do obiektów i zespołów objętych ścisłą ochroną konserwatorską (wpisane do rejestru zabytków - Załącznik nr 2)

- zachowanie zabytków w ich obecnej formie przestrzennej wraz z ich najbliższym otoczeniem,
- utrzymanie w miarę możliwości pierwotnych funkcji obiektów zabytkowych, dopuszcza się zmianę sposobu użytkowania o ile zostanie zaakceptowana przez służby konserwatorskie,
- użytkowanie gwarantujące zachowanie i utrzymanie zabytku,
- przywracanie w miarę możliwości dawnej świetności obiektom przy jednoczesnej poprawie standardu funkcjonalnego i technicznego,
- eksponowanie w krajobrazie i odpowiednie zagospodarowanie terenów otaczających,
- zachowanie istniejących stref ochrony widokowej, krajobrazowej i osi widokowych,
- uzgadnianie planowanych inwestycji na etapie ustalania warunków zabudowy,
- zatwierdzenie projektu wszelkich prac inwestycyjnych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- objęcie ochroną na mocy miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (prawo lokalne),
- prowadzenie bieżących prac porządkowych.

1.2. Dla obiektów i terenów znajdujących się w ewidencji konserwatorskiej (Załącznik nr 3) ustala się:

- zachowanie w miarę możliwości w celu utrzymania tożsamości kulturowej miejsca,
- użytkowanie gwarantujące zachowanie i utrzymanie zabytku,
- poprawa standardu funkcjonalnego i technicznego obiektów,
- sprawowanie nadzoru konserwatorskiego (który określi warunki ochrony) przy pracach ziemnych, na terenach rozpoznanych stanowisk archeologicznych,
- eksponowanie obiektów w krajobrazie i odpowiednie zagospodarowanie terenów otaczających,
- zachowanie istniejących stref ochrony widokowej i krajobrazu,
- uzgodnienie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków projektu wykonania wszelkich prac inwestycyjnych,
- objęcie ochroną na mocy miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (prawo lokalne),
- pozyskiwanie inwestorów zainteresowanych zagospodarowaniem i rewitalizacją obiektów zabytkowych,

- utrzymanie nieczynnych cmentarzy wyznaniowych z zachowaniem nagrobków, drzewostanu, alejek i prowadzenie bieżących prac pielęgnacyjnych,
- rozszerzanie prawnej ochrony obiektów i zespołów.

2. Kształtowanie harmonijnego krajobrazu kulturowego wymaga:

- kontynuowania tradycyjnych form osadnictwa,
- utrzymania regionalno-historycznej skali i struktury jednostek osadniczych,
- skupienia zabudowy na zasadzie dogęszczania istniejącej struktury jednostek osadniczych,
- otaczania wysoką zielenią obiektów dysharmonijnych.
- preferowania zabudowy nawiązującej do regionalnej tradycji formy i materiałów elewacyjnych,
- utrzymania historycznej linii zabudowy w Horodle i Łuszkowie,
- zachowania istniejących kapliczek i figur przydrożnych,
- utworzenie pranej ochrony krajobrazu poprzez powołanie parku kulturowego bądź strefy ochrony krajobrazu.

3. Utrzymanie ciągłości tradycji i tożsamości ludności poprzez identyfikację z miejscem zamieszkania.

W tym celu należy chronić wszelkie przejawy działalności kulturowej i kulturotwórczej, przetrwać tradycje, obrzędy, strój ludowy oraz współczesne formy kontynuacji tradycji lokalnych poprzez:

- popieranie inicjatyw istniejących instytucji kulturotwórczych,
- kontynuowanie tradycji twórczości ludowej,
- utrzymanie i wspieranie Gminnego Ośrodka Kultury i Świetlicy w Strzyżowie,
- utrzymanie Gminnej Biblioteki Publicznej wraz z dwiema filiami w Strzyżowie i Kopyłowie,
- wspieranie organizacji imprez kulturalno-turystycznych, tj.:
  - ⇒ w rocznicę Unii Horodelskiej na kopcu Unii (w październiku),
  - ⇒ wystawa „Ekspedycja Ekologiczna - Bug” (wrzesień),
  - ⇒ spotkania kulturalne organizowane przez Stowarzyszenie Barwy i Hymnu Polskiego z Gdańska,
- utrzymanie świetlic przy remizach OSP.

4. Kierunki i zasady osiągania celów przestrzennych

Gmina rozwijająca się zgodnie z zasadami równoważonego rozwoju, tj. racjonalnie wykorzystująca walory naturalne oraz istniejące zagospodarowanie przy jednoczesnej ochronie środowiska przyrodniczego jest gminą atrakcyjną dla potencjalnych inwestorów. Następstwem tego jest wzrost gospodarczy i podniesienie poziomu możliwości mieszkańców przy jednoczesnej ochronie środowiska naturalnego, a więc osiągnięcie celów strategicznych rozwoju gminy.

Odpowiednie kształtowanie ładu przestrzennego jest jednym z najważniejszych elementów wpływających na rozwój obszaru.

■ Przygraniczne położenie gminy, przyszłościowa wschodnia granica Unii Europejskiej wymaga:

- odpowiedniego zagospodarowania przejścia granicznego w Zosinie i podniesienia jego rangi do przejścia międzynarodowego poprzez:
  - * budowę terminalu,
  - * odpowiednie zagospodarowanie terenów sąsiadujących z przejściem - prawidłowa lokalizacja obiektów służących bezpośredniej i pośredniej obsłudze przejścia,
  - * modernizację tras dojazdowych tzn. drogi krajowej nr 844 i rokadowej (wojewódzkiej) nr 816 oraz drogi nr 48327 - poprawa parametrów technicznych, stanu nawierzchni oraz budowa urządzeń zapewniających bezpieczeństwo ruchu,
  - * poprawę stanu technicznego pozostałych dróg powiatowych i gminnych,
  - * odpowiednią lokalizację wzdłuż głównych tras obiektów służących obsłudze ruchu samochodowego zarówno o znaczeniu handlowym jak i turystycznym - motele, parkingi, stacje benzynowe i obsługi samochodów, obiektów handlowych, gastronomicznych itp.,
  - * utrzymanie wymaganej przepisami linii zabudowy dla odpowiedniej klasy drogi,
  - * uporządkowanie zabudowy - likwidacja obiektów w złym stanie technicznym; poprawa elewacji pozostałej zabudowy, poprawa estetyki otoczenia oraz stałe utrzymanie porządku,
- rozbudowę i uporządkowanie zabudowy ośrodka gminnego - Horodła poprzez:
  - * odtworzenie jego historycznego układu małego miasta,
  - * rewaloryzację obiektów zabytkowych,
  - * nawiązanie współczesnej architektury budynków do form budownictwa tradycyjnego,
  - * prawidłową lokalizację obiektów użyteczności publicznej i usług komercyjnych,
  - * poprawę stanu technicznego i estetyki zabudowy wokół rynku i ulic przyległych,
  - * poprawę stanu technicznego i estetyzację istniejącej zabudowy zarówno przemysłowo-składowej (były GS, SKR itp.), usługowej i mieszkaniowej na terenie całej miejscowości,
  - * uporządkowanie terenów „Wałów Jagiellońskich” i terenów podworskich oraz wykorzystanie ich dla funkcji rekreacji,
  - * poprawę stanu technicznego ulic oraz zaopatrzenie w media infrastruktury technicznej;
- porządkowanie zabudowy w pozostałych jednostkach osadniczych poprzez:
  - * utrzymanie w odpowiednim stanie technicznym istniejącej zabudowy i terenów przyległych,
  - * prawidłową lokalizację nowej zabudowy,

- * poprawę stanu sanitarnego miejscowości poprzez realizację podstawowych mediów infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja, oczyszczanie ścieków, usuwanie nieczystości, gazyfikacja),
- * poprawę estetyki otoczenia (elewacje budynków, mała architektura, zieleń itp.),
- * uporządkowanie i poprawa stanu ulic i dróg.

Położenie całego obszaru gminy w obszarach prawnie chronionych (Strzelecki Park Krajobrazowy z otuliną oraz Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu) stymuluje rozwój funkcji turystyki. Pociąga to za sobą konieczność:

- odpowiednio zlokalizowanej bazy obsługi tej funkcji nie kolidującej z wartościami przyrodniczymi obszaru,
- poprawy estetyki miejscowości i poszczególnych obiektów,
- wykorzystania i przystosowania istniejących zasobów terenowych (np. pozostałość parku, stawy w Wieniawce) i kubaturowych (budownictwo podworskie i wiejskie) do potrzeb rozwoju turystyki i wypoczynku,
- wyznaczenia i budowy odpowiedniej infrastruktury obsługi tras rowerowych i szlaków turystycznych,
- utrzymania harmonijnego krajobrazu otwartego poprzez ograniczenie rozpraszania zabudowy na obszary obecnie niezainwestowane (pola orne, dolina rzeki, lasy).

5. Kierunki i zasady kształtowania terenów zabudowanych

Zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania ze zróżnicowaniem typów, standardów zabudowy, w dostosowaniu do potrzeb i aspiracji mieszkańców przy zachowaniu podstawowych standardów uzbrojenia terenu wymaga:

- zachowania istniejących zasobów mieszkaniowych zabudowy zagrodowej, jednorodzinnej i wielorodzinnej z możliwością uzupełnień i modernizacji szczególnie w zakresie podnoszenia standardów wyposażenia,
- skupienia zabudowy poprzez uzupełnienie i kontynuowanie istniejących układów przestrzennych; wszelkie budownictwo powstawać powinno w terenach skupionej zabudowy w jej enklawach lub bliskim sąsiedztwie, przy istniejących ciągach drogowych w odległości od nich określonej stosownymi przepisami,
- wyznaczania terenów, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikającą z potrzeby zaspokojenia społecznych potrzeb mieszkaniowych,
- lokalizacja usług publicznych w pierwszej kolejności na działkach usytuowanych wśród największych skupisk istniejącej zabudowy i będących własnością gminy,
- lokalizacja usług komercyjnych przede wszystkim na działkach położonych w terenach istniejącej zabudowy,
- nie dopuszczenia do obudowy dróg ponadlokalnych,
- ograniczania zabudowy na obszarach gruntów rolnych o wysokich klasach bonitacyjnych (I - III) poza zwartą zabudową do budownictwa gospodarczego związanego z produkcją rolną, głównie specjalistyczną,

- zachowania dotychczasowego sposobu użytkowania terenów wyłączonych spod inwestowania dla realizacji zadań ponadlokalnych i lokalnych,
- ustalania miejscowych warunków kształtowania sposobu i form zabudowy w nawiązaniu do tradycji miejsca uwzględniające:
  - * lokalizację siedliska,
  - * sytuowanie budynków na działce,
  - * wielkość działki,
  - * wysokość do 3 kondygnacji, przy czym 3 kondygnacja ma zawierać się w dachu,
  - * bryłę i gabaryt obiektu,
  - * formy dachów,
  - * kształt i ustawienie otworów,
  - * materiały elewacyjne,
  - * ogrodzenie i małą architekturę
 (wytyczna Komisji Unii Europejskiej zawarta m.in. w tzw. „Zielonej Karcie” Unii - Bruksela 1990r., jak też w „Nowej Karcie Ateńskiej” z 1998r.),
- opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów wymienionych w rozdziale V,
- opracowania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- zachowania historycznej linii zabudowy w Horodle i Łuszkowie,
- ogranicza się zabudowę wyłącznie do obiektów obsługi ruchu drogowego w pasie o szerokości 100,0 m dla programowanego przebiegu drogi krajowej relacji Zamość - Hrubieszów - Zosin - granica państwa,
- wykluczenia zabudowy
  - * w strefie o promieniu 15 m od pomników przyrody,
  - * na terenach podmokłych,
  - * w pasie przy wodach powierzchniowych umożliwiającym przeprowadzenie ścieżek rowerowych, spacerowych i zachowanie zabezpieczeń przed powodzią,
  - * w strefie ograniczonego użytkowania od gminnego wysypiska odpadów stałych i programowanych oczyszczalni ścieków stosownie do wyników oceny skutków wpływu na środowisko przyrodnicze,
  - * w strefie ograniczonego użytkowania o szerokości 30,0 m dla programowanego gazociągu wysokoprężnego.

6. Kierunki i zasady gospodarowania gruntami i rynkiem nieruchomości

Właściwe gospodarowanie gruntami oraz stymulowanie rynku nieruchomości ma na celu:

- kreowanie ładu przestrzennego,
- zwiększenie aktywności lokalizacyjnej obszaru gminy, co może przynieść poprawę poziomu ekonomicznego i poprawę jakości życia mieszkańcom.

Kierunki i zasady gospodarki gruntami powinny polegać na:

- tworzeniu zasobów gruntów przeznaczonych dla realizacji:

- ⇒ celów publicznych,
- ⇒ budownictwa komunalnego,
- ⇒ aktywizacji gospodarczej i produkcyjno-usługowej
- przeznaczeniu terenów potrzebnych dla realizacji ciągów drogowych i urządzeń infrastruktury technicznej,
- ochronie gruntów wysokich klas bonitacyjnych przed zmianą sposobu użytkowania i przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne,
- ochronie gruntów leśnych przed zmianą sposobu użytkowania i przeznaczeniu na cele nieleśne,
- przeznaczeniu terenów zagrożonych silną i średnią erozją gleby pod zalesienie,
- hierarchizacji zadań własnych samorządu gminy i tworzeniu programów oraz planów zagospodarowania przestrzennego,
- wydzieleniu mienia dla Skarbu Państwa, samorządów powiatowych i wojewódzkich, np. drogi,
- uporządkowaniu systemu ksiąg wieczystych (głównie właścicieli prywatnych),
- stworzeniu systemu katastralnego (zadanie rządowe: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Skarbu, Ministerstwo Finansów),
- zagospodarowaniu obiektów i terenów niewykorzystanych poprzez sprzedaż lub wydzierżawienie (wykaz na str. 74 w "Diagnozie"),
- racjonalnym kierowaniu popytami i popytem terenami poprzez:
  - ⇒ sporządzanie miejscowych planów,
  - ⇒ uzbrojenie w urządzenia infrastruktury technicznej,
  - ⇒ lokalizację i usytuowanie obiektów,
  - ⇒ wielkość działek,
- tworzeniu warunków dla powstawania gospodarstw wielkoobszarowych i specjalistycznych (scalenie, wymiana, wykup).

7. Kierunki i zasady rozwoju infrastruktury społecznej

Określone zostały następujące kierunki rozwoju i zasady polityki przestrzennej zmierzające do poprawy poziomu i warunków życia mieszkańców:

- wykorzystanie w działaniach władz lokalnych wszystkich możliwości rozwoju usług społecznych, turystycznych, obsługi rolnictwa, rzemiosła szczególnie w ośrodku gminnym Horodło (w przyszłości miejskim) oraz w ośrodku wspomagającym Strzyżów,
- podniesienie standardów obsługi podstawowej ludności w usługi zaspokajające potrzeby, szczególnie w zakresie edukacji, ochrony zdrowia, kultury i rozrywki, wypoczynku, sportu, bazy gastronomiczno-noclegowej. Wskazany szybki rozwój usług głównie w ośrodku gminnym Horodło, a także w Zosinie (kompleksowa obsługa ruchu przygranicznego),
- tworzenie gminnych zasobów nieruchomości dla możliwości realizacji inwestycji komunalnych lub innych niezbędnych dla rozwoju obszaru i poprawy warunków życia mieszkańców (w szczególności przeznaczonych na realizację ponadlokal-

nych celów publicznych oraz zorganizowanego budownictwa mieszkaniowego z niezbędną infrastrukturą o charakterze socjalnym dla osób o niskich dochodach).

W zakresie edukacji

- Realizacja planu sieci publicznych szkół podstawowych oraz gimnazjum zatwierdzonego uchwałą Nr 5/XV/99 oraz 5/XXIV/99 Rady Gminy w Horodle
  - utworzenie gimnazjum w sołectwach:
    - Horodło – granica obwodu: Horodło, Hrebenne, Ciołki, Bereźnica, Cegielnia, Matcze, Liski, Kopyłów, Janki, Kol. Kobło, Poraj
    - Strzyżów – granica obwodu: Łuszków, Rogalin, Strzyżów, Zosin
  - utrzymanie szkół podstawowych w miejscowościach:
    - Horodło – (klasy I - VI) - granica obwodu: Horodło, Janki, Poraj, Kol. Kobło, Ciołki
    - Strzyżów – (klasy I - VI) - granica obwodu: Strzyżów, Rogalin, Zosin, Łuszków
    - Matcze – (klasy I - VI) - granica obwodu: Matcze, cegielnia, Bereźnica
    - Kopyłów – (klasy I - VI) - granica obwodu: Kopyłów, Liski
    - Hrebenne – (klasy I - VI) - granica obwodu: Hrebenne
    - Łuszków – Łuszków (szkoła filialna, kl. I - III) - granica obwodu: Łuszków
- stworzenie warunków do utworzenia gminie (po 2001 roku obowiązkowo) samodzielnego gimnazjum z oddzielną siedzibą.
- modernizacja i rozbudowa w miarę potrzeb istniejących szkół podstawowych oraz zapewnienie bezpiecznego i sprawnego dojazdu młodzieży do szkół, szczególnie do gimnazjum,
- podniesienie jakości kształcenia; dostarczenie szkołom wyposażenia technicznego opartego na najnowocześniejszych technologiach (komputeryzacja) oraz zaplecza sportowo-treningowego (sale gimnastyczne, siłownie, korty tenisowe itp.);
- dostosowanie kierunków kształcenia i programów nauczania do zmieniających się wymagań nowego systemu gospodarczego;
- wprowadzenie nowych programów nauczania w zakresie:
  - * języków obcych,
  - * informatyki,
  - * ekologii, turystyki, agroturystyki,
  - * nowoczesne zarządzanie ochroną środowiska;
- wprowadzenie bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania i oczekiwania dzieci i młodzieży,
- organizowanie kursów i programów doskonalenia nauczycieli wynikających z potrzeb społecznych i polityki edukacyjnej państwa.

W zakresie opieki zdrowotnej

- utrzymanie co najmniej na dotychczasowym poziomie systemu obsługi zdrowotnej ludności (utrzymanie Gminnego Ośrodka Zdrowia w Horodle oraz Rejonowego Ośrodka Zdrowia w Strzyżowie z Poradnią Stomatologiczną). Jakość wymaga poprawy pod względem technicznym (wymiana sprzętu, wyposażenia w sprzęt analityczny, diagnostyczny, modernizacja bazy lokalowej) oraz merytorycznym (poszerzenie świadczeń o usługi specjalistyczne, np. stomatologiczne, ginekologiczne, rehabilitacyjne, propagowanie instytucji lekarza rodzinnego),
- istnieje możliwość powstawania dalszych prywatnych gabinetów specjalistycznych oraz wskazane jest wzbogacenie oferty o powstanie gabinetów analitycznych oraz zaplecza badawczo-diagnostycznego.

W zakresie opieki społecznej

Przewidywane utrzymanie się wysokiego wskaźnika liczby ludności w wieku poprodukcyjnym oraz utrzymywanie się bezrobocia powodujące wzrost ubóstwa społeczeństwa pociąga za sobą konieczność intensyfikacji działań systemu świadczeń społecznych. Wpłynie na dodatkowe obciążenie budżetu samorządowego Ośrodka Pomocy Społecznej, do którego należy bezpośrednio świadczenie pomocy finansowej.

W zakresie wartości kulturowych niematerialnych

Należy chronić wszelkie przejawy działalności kulturalnej i kulturotwórczej zarówno nawiązujące do przetrwałych tradycji obrzędowych, kulturalno-historycznych, jak i współczesne formy kontynuacji tradycji lokalnych.

W tym celu należy zapewnić możliwość rozwijania zainteresowań artystycznych mieszkańców przez urządzanie przeglądów, konkursów, wystaw oraz festiwali

- a) należy utrzymać Gminny Ośrodek Kultury w Horodle, Świetlicę w Strzyżowie oraz działającą przy GOK Gminną Bibliotekę Publiczną w Horodle i jej filie w Strzyżowie i Kopyłowie jako ważnego elementu rozwoju kultury tego obszaru,
- b) wspieranie instytucji rozszerzających ofertę w dziedzinie kultury, rozrywki (np. kluby, świetlice w remizach OSP),
- c) stworzenie możliwości rozwijania działalności kulturotwórczej przez patronat Samorządu nad organizowaniem przeglądów, festiwali muzyki ludowej, dożynek, dni miejscowości itp.
- d) wspieranie inwestorów i instytucji rozszerzających ofertę w dziedzinie kultury i rozrywki dla obsługi ruchu turystycznego.

W zakresie usług komercyjnych

- Stworzenie warunków do koncentracji usług i wykształcenie wielofunkcyjnego centrum usługowego w ośrodku gminnym Horodło, które powinno zaspokajać popyt i potrzeby ludności na usługi typu:
  - * instytucje finansowe, ubezpieczeniowe, doradztwo rolnicze, prawne,

- * obiekty kultury, obsługi turystyki, w tym : miejsca noclegowe, lokale gastronomiczno-rozrywkowe,
  - * lokale handlowo-gospodarcze, rzemieślniczo-usługowe.
- Możliwość realizacji obiektów obsługi ludności i rozwoju usług komercyjnych w zależności od potrzeb na całym obszarze gminy (szczególnie w ośrodku wspomagającym Strzyżów oraz Zosinie – obsługa ruchu transgranicznego).
  - Wskazana jest oszczędna gospodarka zasobami polegająca na pierwszeństwie racjonalizacji wykorzystania już zainwestowanych przestrzeni gminy w stosunku do ekspansji terytorialnej. Zasada ta powinna być realizowana poprzez wykorzystanie rezerw terenowych w obrębie obszarów zainwestowanych, intensyfikacją wykorzystania obszarów zainwestowanych oraz przez ich restrykturyzację (np. zmianę funkcji).
Maksymalne wykorzystanie tych obszarów ma pierwszeństwo przed inwestowaniem na nowych terenach.
  - Wykorzystanie położenia gminy w strefie oddziaływania głównych korytarzy transportowych (potencjalna trasa 86 oraz linia hutniczo-siarkowa): wymiana towarowa, organizacja Rolnego Rynku Hurtowego, tj.: składowanie, sortowanie, pakowanie oraz przetwarzanie produktów i obrót z orientacją na wschód,
  - Wykorzystanie atrakcyjności przyrodniczo-kulturowej doliny Bugu oraz Strzeleckiego Parku Krajobrazowego do rozwoju turystyki wodnej, pobytowej, kwalifikowanej.
  - Wykorzystanie przygranicznego położenia gminy dla rozwoju lokalnej współpracy transgranicznej (np. przygotowanie ośrodków obsługi turystycznej, działania na rzecz ożywienia ruchu turystycznego, przygotowanie bazy obsługi kontaktów społecznych i kulturalnych, wymiana towarowa itp.).
Zgodnie ze strategią rozwoju „Euroregionu Bug” rozwój współpracy transgranicznej podzielony będzie na trzy orientacyjne fazy :

Pierwsza faza -kontynuacja charakteru dotychczasowej współpracy z intensyfikacją wymiany handlowej. Wzrost znaczenia Zosina. Wzmocniony ruch handlowy spowoduje wzrost produkcji zaspokajającej popyt na żywność, odzież, materiały budowlane.

Druga faza - wyraźnego ożywienia gospodarczego umożliwiającą uruchomienie nowych kierunków współpracy (wszechstronna obsługa przedsiębiorczości i funkcjonowania rynku).

Trzecia Faza - pełnego rozwoju we wszystkich możliwych dziedzinach. Intensyfikacja działań na rzecz poprawy stanu środowiska przyrodniczego nie tylko z punktu widzenia jego kondycji ekologicz-

nej, ale również z punktu widzenia możliwości gospodarczego oraz społecznego wykorzystania jego zasobów i walorów (rozwój agroturystyki, zagospodarowanie rzeki Bug na potrzeby turystyki wodnej itp.).

Poprawa warunków życia, ożywienia społecznego i gospodarczego zależna jest od wzmocnienia i rozwinięcia funkcji pozarolniczych.

Pozwoli to na ograniczenie bezrobocia, stworzenie nowych miejsc pracy oraz wzrost dochodów ludności i budżetu gminy.

8. Kierunki i zasady rozwoju przedsiębiorczości i wytwórczości

Perspektywa członkostwa Polski w Unii Europejskiej wymusza konieczność przemian strukturalnych obszaru gminy na rzecz rozwoju nowoczesnej infrastruktury technicznej oraz wykształcenie modelu wsi wielofunkcyjnej.

Polityka osiągania celów ekonomicznych polegać będzie na pobudzaniu efektywnego rozwoju gospodarczego gminy zapewniającego obniżenie bezrobocia, wzrost dobrobytu mieszkańców i atrakcyjności lokalizacyjnej obszaru przy zachowaniu nadrzędnie traktowanej idei ekorozwoju w obszarach chronionych.

Polityka osiągania celów ekonomicznych obejmie następujące kierunki i zasady działania:

- wykorzystanie możliwości rozwojowych wynikających z położenia gminy w wymianie międzynarodowej z Ukrainą (wymiana towarowa, uruchamianie zakładów przetwórczych o średniej i małej skali),
- tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi międzynarodowych i międzyregionalnych kontaktów gospodarczych między obszarami o podobnych predyspozycjach rozwoju oraz wspieranie inicjatyw lokalnych i regionalnych w celu podpisania umów partnerskich między sąsiednimi gminami (tworzenie związków gmin nadbużańskich),
- wspieranie rozwoju nowoczesnej infrastruktury obsługującej gospodarkę rynkową (instytucje finansowe, ubezpieczeniowe, handlowe, marketingowe, doradztwo, promocja) oraz ruch transgraniczny (instytucje ubezpieczeniowe, finansowe, kantory wymiany walut itp.),
- opracowanie strategii promocji całego obszaru gminy, jego atrakcyjności przyrodniczej, kulturowej i krajobrazowej, turystycznej i inwestycyjnej (akcja ofertowo-marketingowo-promocyjna),
- tworzenie grup producenckich i ich związków.

Grupy producenckie mogą mieć wpływ nie tylko na kształtowanie cen produktów rolnych, a także na zakup drogich maszyn, prowadzenie negocjacji z zakładami przetwórczymi, zbilansowanie produkcji, kontrolę jakości, standaryzację, właściwe przechowywanie i zapewnienie całorocznej sprzedaży planów, kontraktację. Konieczne jest prawne uregulowanie polityki państwa w kierunku przyznania dotacji państwowych do działalności grup producenckich oraz wprowadzenie ulg

podatkowych dla zrzeszonych producentów (podobnie jak w krajach Unii Europejskiej).

Zasady rozwoju przemysłu i drobnej wytwórczości

- Utrzymanie istniejących gałęzi przemysłu i wytwórczości, modernizacja techniczna i technologiczna istniejącego potencjału wytwórczego umożliwiającego rozwój produkcji eksportowej wysokiej jakości,
- pełne wykorzystanie istniejącej infrastruktury przemysłowej, zdolności produkcyjnych, uzbrojenia terenu oraz niewykorzystanych rezerw terenowych pod działalność przemysłową (bazy, składy, magazyny),
- rozwój ilościowy i jakościowy nowych małych i średnich przedsiębiorstw wykorzystujących miejscowe zasoby surowcowe i zasoby pracy.
Największe możliwości rozwoju będą miały: przetwórstwo rolno-spożywcze jak: piekarnie, masarnie, mleczarnie, kaszarnie, chłodnie, suszarnie, zlewnie, mieszalnie pasz oraz zakłady produkujące podstawowy sprzęt na rzecz rolnictwa.
Ponadto duże możliwości rozwoju będzie miała rozbudowa systemu handlu hurtowego (Rolny Rynek Hurtowy) oraz przemysł lekki ukierunkowany na lokalny i zagraniczny rynek zbytu,
- tworzenie nowych obszarów aktywnej działalności gospodarczej (strefa aktywności gospodarczej wskazana w „Studium...” oraz zasobów takich obszarów wymagać będzie zachowania właściwych stref ochronnych zapobiegających degradacji środowiska, nowoczesnych technologii, zmiany przeznaczenia gruntów rolnych oraz wyposażenia lub uzupełnienia w podstawowe media infrastruktury technicznej i dostępności komunikacyjnej.

9. Kierunki i zasady rozwoju rolnictwa i jego otoczenia

W strategii rozwoju gminy Horodło przyjęto jako jeden z celów strategicznych wzrost poziomu gospodarczego, co związane jest z koniecznością przebudowy gospodarki rolnej w oparciu o trwały rozwój obszarów wiejskich.

Osiągnięcie powyższego celu wymaga podjęcia działań w kierunku:

- zmiany struktury obszarowej gospodarstw przez przyspieszenie procesu koncentracji ziemi odpowiednio do zróżnicowanej przestrzeni produkcyjnej (głównie w obszarze środkowym gminy):
    - * przeprowadzenie prac urządzeniowo-rolnych (komasacja, wymiana gruntów - przeciętne gospodarstwo składa się z 4,1 działek o średniej powierzchni działki 1,9 ha),
    - * zasilanie rolnictwa nisko oprocentowanymi kredytami przeznaczonymi na powiększenia areału gospodarstw i ich modernizację technologiczną,
    - * zwiększenie efektywności funkcjonowania rynku ziemi.
- Istniejące uwarunkowania rozwoju oraz wymogi przyszłego członkostwa w Unii Europejskiej pozwalają założyć w perspektywie:
- * spadek ogólnej liczby gospodarstw o ok. 30 - 40%,

- * zwiększenie przeciętnej powierzchni gospodarstwa rolnego do 10 - 15 ha, przy wzroście liczby gospodarstw dużych (powyżej 20,0 ha) oraz utrzymaniu się grupy gospodarstw małych, niskotowarowych,
- * spadek bezpośredniego zatrudnienia w produkcji rolnej do ok. 12 - 15 os/100 ha UR.
- tworzenia warunków dla wprowadzenia funkcji pozarolniczych na wsi (drobny przemysł, rzemiosło, turystyka) przez wykorzystanie istniejących rezerw terenowych (byłe bazy SKR, GS, składy, grunty komunalne) oraz tworzenie zasobów takich rezerw,
- lokalizację głównie w miejscowości gminnej i strefie aktywności gospodarczej,
- dostosowania produkcji rolniczej (roślinnej i zwierzęcej) do zmieniającego się rynku zbytu przez pogłębioną specjalizację:
  - * wprowadzenie rolnictwa ekologicznego lub zintegrowanego na obszarze Strzeleckiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny,
  - * poszukiwanie nowych upraw, w tym pracochłonnych z uwagi na duże zasoby pracy (upraw warzywnych, energetycznych, ziół dla przemysłu farmaceutycznego, upraw roślin pastewnych),
- wspierania aktywności drobnego, prywatnego biznesu w zakresie obsługi rolnictwa - skupiającego, przechowującego i transportującego produkty rolne (podjęcie wspólnych działań z gminami sąsiednimi,
- podjęcie działań w celu poprawienia jakości produktów rolnych (atesty) i ich konkurencyjności na rynku krajowym i zagranicznym,
- poszukiwania rynków zbytu na produkty rolne, w tym za granicą wschodnią (Ukraina) przez wykorzystanie przejścia granicznego w Zosinie,
- stymulacja rozwoju drobnego przetwórstwa rolno-spożywczego w oparciu o surowce lokalne,
- radykalnego podniesienia poziomu wykształcenia ludności wiejskiej jako warunku unowocześnienia gospodarstw i rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej (powszechny dostęp edukacji na poziomie średnim, doskonalenie zawodowe rolników, rozwijanie doradztwa rolniczego),
- podniesienie jakości wiejskiej przestrzeni ekonomicznej - poprawa cywilizacyjnych standardów życia:
  - * wyposażenie obszarów w kompleks urządzeń infrastrukturalnych (wodociągi, kanalizacja, gazyfikacja, oczyszczalnie ścieków, reelektryfikacja, telefonizacja),
  - * poprawa stanu usług społecznych (oświata, służba zdrowia),
- ochrony wysokiej jakości gleb przez:
  - * podjęcia działań przeciwozyjnych (południowa część - rejon Strzyżowa i Rogalina) obejmujących kształtowanie układu pól i prowadzenia dróg, zmianowania roślin dostosowanych do warunków panujących w poszczególnych partiach stoków, stosowanie fitomelioracji drzewiastych, krzewiastych i trawiastych, zabezpieczenia techniczne,

- * podjęcie prac melioracyjnych przywracających właściwe stosunki wodne w glebie (prace melioracyjne i renowacja urządzeń melioracyjnych na pow. ok. 267,0 ha gruntów ornych i 1051,0 ha użytków zielonych),
- * użytkowanie rolnicze obszaru z zachowaniem i wzbogaceniem zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,
- * wykluczenia zabudowy rolniczej przestrzeni gminy za wyjątkiem obszarów urbanizowanych, stref aktywności gospodarczej, stref turystyczno-wypoczynkowych, niezbędnej infrastruktury komunikacyjnej i technicznej
⇒ zabudowy fermowej związanej z wielkoobszarową gospodarką rolną.
- stymulacji rozwoju aktywności i samorządności gospodarczej wsi.

10. Kierunki i zasady rozwoju leśnictwa

Znajdujący się w gminie kompleks Lasów Strzeleckich reprezentuje najwyższe walory ekologiczne i krajobrazowe i jest ważnym elementem kształtującym krajobraz i środowisko gminy. W związku z powyższym celem wiodącym dla gospodarki leśnej w gminie jest utrzymanie i ochrona lasów poprzez:

- ograniczenie funkcji produkcyjnych lasów przez funkcje ochronne,
- wykorzystanie gospodarcze lasów zgodnie z operatami urządzeniowymi,
- optymalne ukształtowanie granicy rolno-leśnej pod względem kształtowania kompleksów leśnych jak i struktury biologicznej,
- stosowanie rębni zmierzających do ukształtowania drzewostanów o zróżnicowanej strukturze gatunkowej i wiekowej,
- zachowanie istniejących terenów podmokłych, torfowisk, olsów przez ograniczenia zabiegów hydromelioracyjnych,
- zwiększenie stopnia lesistości poprzez zalesienia gruntów ornych w terenach erozyjnych (południowa krawędź Grzędy Horodelskiej), gruntów odłogujących, nieużytków,
- ochronę lasów w rejonie Strzyżowa i Rogalina jako pełniących funkcje glebochronne,
- zapobieganie szkodom wyrządzonym przez zwierzynę przez sterowanie liczebnością populacji,
- przestrzeganie zasad ochrony rezerwatu leśnego „Liski”,
- utworzenie rezerwatu „Matcze” (oddz 119 Strzelce) w celu ochrony runa leśnego oraz ekotypu sosny „matczańskiej”.

11. Kierunki i zasady rozwoju turystyki

Turystyka i wypoczynek oraz ich obsługa powinna być jedną z ważnych funkcji gminy.

Rozwijać się winna głównie w strefie północnej oraz w Horodle i we wsiach położonych w dolinie rzeki Bug oraz w formie turystyki tranzytowo-handlowej w strefie północnej.

Wpływają na to:

- wartości przyrodnicze dolina rzeki Bug, lasy (Strzelecki Park Krajobrazowy), czystość powietrza, specyficzny mikroklimat, ostoja ptactwa (Czerwona Księga) oraz zwierzyny,
- wartości historyczno-kulturowe - tradycje unii horodelskiej, obiekty zabytkowe, układ historyczny Horodła - dawnego miasta, pozostałości zabudowy i parków podworskich, obyczaje i zwyczaje folklorystyczne,
- przygraniczne położenie - przejście graniczne z Ukrainą - najkrótsza droga na Bałkany i Morze Czarne,
- znaczne zasoby pracy,
- zaczątki rozwoju funkcji turystyki - agroturystyka, handlowo-tranzytowa, kwalifikowana (wędkarstwo, myślistwo, pieszy szlak turystyczny), festyny o charakterze folklorystyczno-historycznym.

Preferowane kierunki rozwoju turystyki to:

- pobytowa – głównie sezonowa letnia - agroturyzm, kolonie, obozy, weekendy, indywidualne domki letniskowe,
- kwalifikowana – głównie letnia – wędkarstwo, sporty wodne, wycieczki piesze i rowerowe, jazda konna itp., a z zimowych myślistwo, kuligi, ew. narciarstwo przełajowe itp.,
- poznawcza – przyrodniczo-kulturowa - szlaki turystyczne, obserwacja ptactwa, obchody rocznicowe unii horodelskiej, festyny, dożynki, widowiska obyczajowe itp., obiekty zabytkowe,
- tranzytowo-handlowa – głównie motorowa (infrastruktura obsługi ruchu).

Rozwój tej funkcji w gminie winien przyjąć odpowiednie zasady działań polegające na:

- wykorzystaniu przygranicznego położenia, walorów historyczno-kulturowych i krajobrazowych dla utworzenia w Horodle ośrodka rekreacyjnego i informacyjnego,
- nawiązaniu współpracy z władzami Ukrainy w sprawie wspólnych działań wykorzystania rzeki Bug dla transgranicznej turystyki oraz wypoczynku (kąpieliska, tereny dla wędkowania, ośrodki sportów wodnych itp.),
- promocji walorów gminy poprzez kontynuację i reklamowanie festynów oraz organizowanie widowisk o charakterze historycznym i folklorystycznym (rocznica unii horodelskiej, obrzędy miejscowe związane ze świętami Bożego Narodzenia, Wielkanocy, zwyczaje andrzejkowe itp.),
- renowację i odpowiednie przystosowanie do obsługi turystów parków i obiektów podworskich (Wieniawka, Horodło, Hrebenne) oraz „Wałów Jagiellońskich” w Horodle,
- wykorzystaniu istniejącego tradycyjnego budownictwa mieszkaniowego i dawnego usługowego głównie drewnianego we wsiach Bereźnica, Matcze, Cegielnia i ew. Liski dla celów obsługi turystyki i wypoczynku (małe zajazdy, kawiarenki, stacje dla myśliwych i wędkarzy itp.) oraz jako domki letniskowe,

- przeznaczeniu wolnych terenów w zabudowie wiejskiej (enklawy) a także bezpośrednio do nich przyległych dla lokalizacji budownictwa letniskowego o architekturze nawiązującej do form tradycyjnych (wsie w strefie północnej i w dolinie Bugu - Łuszków, Janki),
- przygotowaniu wsi głównie strefy północnej oraz Horodła do przyjęcia funkcji agroturystyki oraz promowaniu istniejących gospodarstw agroturystycznych jako formy:
  - * rodzinnych wakacji w gospodarstwie, zakup produktów wytworzonych w gospodarstwie (nabiał, warzywa, owoce, drób, grzyby itp.),
  - * specjalistyczne wakacje dla osób preferujących aktywną formę wypoczynku - jazda konna, hippoterapia, wycieczki piesze, rowerowe, kuligi, ogniska itp.
- organizacji obsługi turystyki motorowej głównie tranzytowej - motele, gastronomia, parkingi dla samochodów osobowych i TIR-ów, stacje benzynowe warsztaty naprawcze itp.
- stworzeniu wytwórczości związanej z turystyką (wyrób pamiątek, bibelotów, gadżetów itp.),
- wspieraniu przedsiębiorczości w sferze infrastruktury turystycznej poprzez działania ułatwiające inwestorom rozpoczęcie działalności gospodarczej (ulgi podatkowe, ułatwienia w wykupie terenów, obiektów itp.),
- działaniach estetyzujących - podniesienie poziomu sanitarnego i estetycznego jednostek osadniczych (dbałość o estetykę zabudowy i otoczenia, wyposażenie w elementy małej architektury, zieleni, budowę systemów zaopatrzenia w wodę, kanalizację, utylizację odpadów itp.),
- kształtowanie świadomości społeczeństwa - szkolenie m.in. dotyczące agroturystyki i obsługi turystów,
- legislacja (ustalanie praw lokalnych w zakresie porządkowania terenów i utrzymania ładu przestrzennego, rozwoju przedsiębiorczości, tworzenie izb turystycznych itp.),
- przystosowaniu odpowiedniej kadry - rozwój szkolnictwa z zakresu obsługi turystyki, hotelarstwa, agroturystyki, ochrony środowiska itp.,
- promowaniu walorów gminy w kraju i za granicą poprzez przygotowanie odpowiednich ofert turystycznych.

12. Kierunki i zasady rozwoju infrastruktury drogowej

Proponowane kierunki rozwoju układu komunikacyjnego gminy wynikają z istniejących uwarunkowań; mających związek z nową strukturą organizacyjną, będącą efektem reformy administracyjnej państwa.

Podstawą prawidłowego funkcjonowania infrastruktury drogowej jest uzupełnienie układu o niezbędne elementy.

1) Drogowe przejście graniczne Zosin - Uściąg

Lokalizacja przejścia granicznego na terenie gminy Horodło stanowi istotną stymulację jej rozwoju. Jego prawidłowe funkcjonowanie jako przejście rangi międzynarodowej z ruchem dla pojazdów o masie do 3,5 t (oczekuje się

akceptacji strony ukraińskiej dotyczącej przeniesienia rangi przejścia do międzynarodowej i zawarcia odpowiedniej umowy międzypaństwowej) uzależnione jest od:

- modernizacji głównej drogi dojazdowej do przejścia - Hrubieszów - Zosin - granica państwa (nr 844), w celu uzyskania parametrów klasy „G” w I etapie, a docelowo parametrów klasy „GP”.

Dla etapu I przewiduje się:

- * drogę jednoprzestrzenną, dwupasmową,
- * przekrój szlakowy, w Strzyżowie odcinkowo uliczny i półuliczny z chodnikiem (chodnikami), usytuowanym za pasem zieleni lub bezpośrednio przy jezdni,
- * jezdnia szer. 7,00 m,
- * pobocza (nieutwardzone), szer. 2,00 m, wyjątkowo szer. 1,25 m, zalecane o szer. 2,75 m,
- * obciążenie nawierzchni - 100 kN/oś.

Dla etapu II wg parametrów klasy GP przewiduje się:

- * przekrój szlakowy,
- * jezdnie szer. 7,00 m,
- * pobocza nieutwardzone o szer. 2,75 m,
- * obciążenia - 100 kN/oś,
- * budowę obwodnicy dla miejscowości Strzyżów,
- * drogi zbiorcze - jednopasmowe o szerokości jezdni 3,50 m, poboczy - 1,00 m;
- rozbudowę obiektów przejścia, umożliwiającą zwiększenie ilości stanowisk odpraw z segregacją różnych rodzajów pojazdów,
- wykonanie koncepcji programowej i projektu budowlanego całego obszaru przejścia.

2) Drogi krajowe

Trasa 844~~X~~ Hrubieszów - Zosin - Granica Państwa wymaga urządzenia szlaku wg parametrów klasy „GP” (omówiono w pkt. 1).

3) Drogi wojewódzkie

Trasa nr 816 Zosin - Dorohusk - Włodawa - Sławatycze - Terespol, zwana „nadbużańską”, potencjalny szlak tranzytowy wymaga:
- modernizacji drogi do parametrów klasy „G”.

4) Drogi powiatowe

Sieć dróg powiatowych jest dobrze rozwinięta, natomiast stan techniczny jest niezadowalający. Konieczne jest podjęcie działań w kierunku:

- modernizacji dróg powiatowych do wymaganych parametrów klasy „Z” - zbiorcza, a szczególnie trasy 48327 Teratyn - Horodło, jako jednej z głównych dróg dojazdowych do przejścia w Zosinie (najkrótszy łącznik z trasą nr 17). Proponuje się modernizację tej trasy do parametrów klasy „G” i podniesienie rangi do dróg wojewódzkich (ciąg drogi 846).

5) Drogi gminne

Dla prawidłowego funkcjonowania układu dróg gminnych należy podjąć działania:

- modernizacji odcinków w złym stanie technicznym, utwardzenia odcinków gruntowych - 30,6 km,
- bieżące utrzymanie dróg, pozwalające zachować istniejące parametry.

W celu rozwoju systemu transportowego należy podjąć działania w kierunku:

- modernizacji drogi krajowej 844 do parametrów klasy „GP” (główna ruchu przyspieszonego),
- dostosowania drogi wojewódzkiej nr 816 do prędkości projektowej 70 km/h:
  - * korekta parametrów łuków poziomych,
  - * poszerzenie jezdni do 6,0 m w przekroju szlakowym i 7,0 m w przekroju ulicznym i półulicznym,
  - * poszerzenie korony do 10,0 m,
- poprawy stanu technicznego nawierzchni dróg sieci podstawowej, tj. drogi krajowej, drogi wojewódzkiej i dróg powiatowych:
  - * wzmocnienia nawierzchni - poprawiające nośność, a także wszystkie cechy eksploatacyjne,
  - * wyrównania - poprawiające równość podłużną oraz likwidujące koleiny,
  - * zabiegi powierzchniowe - poprawiające stan powierzchni oraz szerokość,
  - * poszerzenia nawierzchni,
- naprawy i utwardzenia poboczy (dot. przekroju szlakowego i częściowo półulicznego),
- przywrócenia prawidłowego funkcjonowania odwodnienia korpusu drogi,
- prawidłowe oznakowanie poziome i pionowe m.in. poprzez:
  - * stosowanie znaków pionowych o podwyższonej odblaskowości,
  - * oznakowanie poziome farbami o podwyższonej trwałości, m.in. pasami plastycznymi układanymi na zimno i na gorąco,
- urządzenia dróg w przekroju ulicznym bądź półulicznym w terenach o zwartej zabudowie,
- urządzenia dróg zbiorczych przy drodze krajowej 844 celem:
  - * poprawy bezpieczeństwa ruchu,
  - * zwiększenia przepustowości drogi,
  - * zwiększenia poziomu swobody ruchu,
  - * rozdzielenia lokalnego ruchu związanego z obsługą rolnictwa od ruchu o charakterze tranzytowym. Wpłynie to korzystnie na możliwość zwiększenia ruchu międzypaństwowego i przybliży termin wprowadzenia ruchu międzynarodowego z możliwością wykonywania transportu towarowego bez ograniczenia tonażu pojazdów,
- oddzielenie ruchu pieszego od kołowego poprzez budowę chodników przy drodze krajowej i wojewódzkiej oraz drogach powiatowych w miejscowościach przyległych do ośrodka gminnego, a także w miejscowościach o znacznym stopniu zurbanizowania terenu,

- ochronę dróg i mostów przed nadmierną eksploatacją i zniszczeniem przez przeciążone pojazdy terenowe, poprzez wdrożenie systemu kontroli ich ciężaru i nacisków osi; dotyczy to szczególnie drogi krajowej i wojewódzkiej,
- ochronę przed niewłaściwym zagospodarowaniem otoczenia dróg poprzez przestrzeganie prawidłowych zasad lokalizowania budynków mieszkalnych i usługowo-handlowych w pobliżu dróg publicznych,
- budowa parkingów przy drogach dojazdowych do przejścia granicznego, częściowo urządzonych (zadaszone miejsca wypoczynku, sanitariaty, bieżąca woda, mała gastronomia (w sezonie letnim),
- rozbudowa drogowego przejścia granicznego Zosin - Uściług. Umożliwi to zwiększenie ilości odpraw granicznych i podniesienie ich standardu, co może przyczynić się do ożywienia zagospodarowania rejonu przejścia; jest to zadanie Wojewody,
- rozważenie możliwości utworzenia drogowego przejścia granicznego Matcze - Koritnica o charakterze lokalnym,
- utwardzenie gruntowych odcinków dróg gminnych.

13. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

1. Zaopatrzenie w wodę

Gmina nie posiada systemu zbiorowego zaopatrzenia w wodę pitną dobrej jakości. Konieczne jest opracowanie programu wodociągów grupowych obsługujących obszar gminy i tak: dla zaopatrzenia miejscowości gminnej Horodło potrzebna jest stacja wodociągowa o $Q \approx 78 \text{ m}^3/\text{h}$, zespołu Kopyłów - Liski - Poraj - Marcinówka - stacja wodociągowa o $Q \approx 64 \text{ m}^3/\text{h}$, zespołu Strzyżów - Hrebenne - Rogalin - Zosin - Janki - Łuszków - stacja wodociągowa o $Q \approx 170 \text{ m}^3/\text{h}$, Bereźnica - stacja wodoc. o $Q \approx 23 \text{ m}^3/\text{h}$, zespołu Matcze - Cegielnia stacja wodoc. o $Q \approx 44 \text{ m}^3/\text{h}$. Wsie Ciołki i Kol. Kobło proponuje się zaopatrzyć z ujęć indywidualnych (96 gospodarstw domowych).

Należy zakładać zasilenie 2380 gospodarstw domowych realizując 1940 przyłączy o łącznej długości 77,6 km oraz sieci rozdzielczej o długości 63,5 km.

Istniejące na obszarze gminy odwierty głębinowe należy po renowacji wykorzystać dla realizacji wodociągów grupowych, bądź zabezpieczyć jako ujęcia awaryjne.

Propozycja pięciu zespołów wodociagowych wynika z faktu, że jedynie w rejonie Strzyżowa istnieją ujęcia o dużej wydajności. Pozostałe ujęcia muszą posiadać 2 - 3 odwiertów.

2. Odprowadzanie i oczyszczalnie ścieków

Równocześnie z programem zwodociagowania obszaru gminy należy opracować program i projekt kanalizacji i oczyszczalni ścieków.

W działaniach kierunkowych należy dążyć do:

- rozbudowania sieci kanalizacyjnej do zakładowej oczyszczalni ścieków komunalnych w Strzyżowie przy równoczesnej modernizacji oczyszczalni,
- dla zespołu Zosin - Łuszków - Janki proponuje się lokalizację oczyszczalni ścieków we wsi Łuszków,

- dla miejscowości gminnej Horodło w Horodle,
- dla zespołu Liski - Kopyłów proponuje się lokalizację oczyszczalni we wsi Kopyłów,
- dla miejscowości Hrebenne proponuje się lokalizację oczyszczalni we wsi Hrebenne,
- dla zespołu Matcze - Cegielnia - Bereźnica proponuje się lokalizację oczyszczalni we wsi Matcze,
- pozostałą zabudowę rozproszoną proponuje się obsługiwać poprzez dowóz ścieków do oczyszczalni bądź lokalizację małych przydomowych oczyszczalni w zespołach (4 - 12 gosp.).

3. Gospodarka odpadami stałymi

Gmina posiada lokalny system zbierania odpadów i deponowania na własnym wysypisku położonym w bezpośrednim sąsiedztwie Strzeleckiego Parku Krajobrazowego.

W działaniach kierunkowych należy dążyć do:

- zorganizowania systemu zbierania odpadów po wstępnej segregacji w miejscach ich powstawania w celu minimalizacji ilości odpadów deponowanych na składowisku,
- rozwiązania gospodarki odpadami w granicach powiatu hrubieszowskiego,
- alternatywnym rozwiązaniem jest modernizacja posiadanego wysypiska poprzez uszczelnienie podłoża, instalacji zbierania odpadów oraz jak najszybsza likwidacja wylewiska poprzez realizację sieci oczyszczalni.

4. Elektroenergetyka

Kierunki działania w zakresie elektroenergetyki to:

- utrzymanie sprawności sieci średnich i niskich napięć, ich modernizacja i rozbudowa w zależności od potrzeby i programu Zamojskiej Korporacji Energetycznej,
- zminimalizowanie uciążliwości linii i urządzeń elektroenergetycznych poprzez realizację linii kablowych a w szczególności na terenach zwartej zabudowy oraz terenach szczególnych wartości przyrodniczych i kulturowych.

5. Zaopatrzenie w gaz i ciepłownictwo

Zaopatrzenie obszaru gminy w gaz przewodowy wymaga realizacji „Koncepcji programowej gazyfikacji” opracowanej w 1996r. dla 8 gmin północno-wschodnich byłego województwa zamojskiego. Doprowadzenie gazu rozwiąże większość problemów w zakresie ogrzewania, gospodarstw domowych oraz ciepłej wody.

Przejęciowo w obiektach użyteczności publicznej proponuje się montaż kotłowni

6. Telekomunikacja

W celu zwiększenia dostępności do usług z zakresu łączności publicznej ustala się możliwość lokalizacji sieci telekomunikacyjnych na terenie gminy zarówno w tradycyjnych, jak i nowych technologiach, w tym:

- 1) budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury światłowodowej;
- 2) objęcia ternu gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z systemami sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej;
- 3) rozwoju systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych), stosowanie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczny w gminie i w regionie.

7. Rurociąg przesyłowy dalekosiężny

Na terenie gminy planowany jest przebieg rurociągu przesyłowego dalekosiężnego (ropociąg), który łączyłby systemy transportu ropy na Ukrainie i w Polsce. Planowane przedsięwzięcie jest inwestycją celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Inwestycja została ujęta w koncepcji Zagospodarowania Kraju 2030 oraz Polityce Energetycznej Polski do 2030. Ropociąg Odessa -Brody – Płock, jest jedną z inwestycji planowaną w ramach zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego Polski poprzez niezbędną dywersyfikację w zakresie dostaw ropy. Planowany rurociąg przesyłowy dalekosiężny (ropociąg) połączy systemy transportu ropy na Ukrainie i w Polsce.

Planowany rurociąg został ujęty w Zmianie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (PZPWL) przyjętej Uchwałą Nr XXIII/39/2012 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 25 czerwca 2012 r. W PZPWL wprowadzono orientacyjny przebieg rurociągu. Uszczegółowienie trasy ma nastąpić na etapie sporządzania studiów, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w sposób ograniczający możliwość wystąpienia kolizji środowiskowych, w szczególności z obszarami cennymi przyrodniczo.

Dalekosiężny rurociąg przesyłowy jest rurociągiem służącym do przesyłania lub dystrybucji ropy naftowej lub produktów naftowych, do lub z instalacji znajdującej się na lądzie, począwszy od ostatniego elementu odcinającego w granicach instalacji, łącznie z tym elementem i wszystkimi przyłączonymi urządzeniami przeznaczonymi specjalnie dla tych rurociągów. W skład rurociągu wchodzi:

- 1) liniowe stacje zaworów (zasuw);
- 2) Stacje pomp;
- 3) rozdzielnie technologiczne;
- 4) urządzenia inżynierskie (przejście przez przeszkody naturalne i sztuczne);
- 5) instalacje i obiekty katodowej ochrony rurociągów przed korozją;
- 6) linie i urządzenia elektroenergetyczne służące do zasilania stacji zaworowych i stacji ochrony katodowej;
- 7) linie i urządzenia służące do sterowania stacjami zaworowymi i stacjami ochrony katodowej;
- 8) linie oraz obiekty i urządzenia systemów łączności i nadzoru rurociągów przesyłowych dalekosiężnych.

Wskazany na rysunku Zmiany Studium przebieg ropociągu jest orientacyjny i dopuszcza się jego zmianę na etapie zmiany miejscowego planu lub projektu budowlanego.

Planowany ropociąg będzie miał średnicę powyżej 800 mm. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie, lokalizacja tego typu ropociągu generuje konieczność ustanowienia strefy bezpieczeństwa o minimalnej szerokości 20 m, której środek stanowi oś ropociągu. Zgodnie z art. 137 ww. Rozporządzenia:

- strefa bezpieczeństwa może być użytkowana zgodnie z pierwotnym jej przeznaczeniem,
- wewnątrz strefy bezpieczeństwa niedopuszczalne jest wznoszenie budowli, urządzenie stałych składów i magazynów oraz zalesienia, z wyjątkiem dopuszczenia usytuowania innej infrastruktury sieci uzbrojenia terenu pod warunkiem uzgodnienia jej z właścicielem rurociągu przesyłowego dalekosiężnego,
- na terenach otwartych dopuszcza się w strefie bezpieczeństwa sadzenie pojedynczych drzew w odległości co najmniej 5 m od rurociągu.

Strefy bezpieczeństwa, ze względu na skalę Rysunku Studium nie przedstawiono w formie graficznej.

Jednocześnie, w Zmianie Studium zaleca się ograniczenia:

- lokalizacji nowych budynków mieszkalnych w odległości 65 m od osi ropociągu;
- lokalizacji budynków użyteczności publicznej w odległości minimum 100 m od osi ropociągu.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i infrastruktury technicznej:

- 1) zakłada się zapewnienie dostępności komunikacyjnej poprzez realizację dróg dojazdowych łączących tereny, na których zlokalizowane będą stacje rurociągowo (stacje zaworowe) z istniejącą siecią dróg publicznych;
- 2) zakłada się obsługę komunikacyjną urządzeń technicznych związanych z funkcjonowaniem rurociągu poprzez sieć dróg publicznych niższych kategorii tj. bez bezpośredniego włączenia do dróg krajowych;
- 3) zakłada się zaspokojenie potrzeb infrastrukturalnych, w tym energetycznych urządzeń i obiektów rurociągu z wykorzystaniem istniejących sieci i systemów infrastruktury technicznej.

W zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego:

- 1) przy realizacji rurociągu naftowego na obszarach chronionych przyrodniczo należy zachować szczególną dbałość o maksymalne ograniczenie negatywnego oddziaływania inwestycji na środowisko przyrodnicze poprzez zastosowanie rozwiązań technicznych i technologicznych minimalizujących

prawdopodobieństwo wystąpienia awarii oraz ewentualnych skutków w przypadku jej zaistnienia;

- 2) przy realizacji planowanej inwestycji wymaga się zastosowania rozwiązań technologicznych w pełni zabezpieczających wody podziemne silnie zagrożone migracją zanieczyszczeń oraz rozwiązań spełniających uwarunkowania wynikające z ochrony Głównych Zbiorników Podziemnych;*
- 3) w odniesieniu do istniejących terenów leśnych i zadrzewień, ustala się ograniczenie wycinki drzew do niezbędnego minimum wynikającego z potrzeb inwestycyjnych rurociągu naftowego;*
- 4) w stosunku do terenów przekształconych w trakcie realizacji inwestycji wymaga się odtworzenia ukształtowania i przywrócenia pierwotnych funkcji terenu uwzględniając przy tym ograniczenia obowiązujące w strefie bezpieczeństwa rurociągu naftowego;*
- 5) przy lokalizacji rurociągu naftowego obowiązuje zasada wyznaczenia jego przebiegu w sposób bezkolizyjny w stosunku do udokumentowanych złóż kopalin, z zachowaniem procedur określonych w przepisach odrębnych;*
- 6) przy realizacji rurociągu naftowego obowiązuje pełna ochrona obiektów i obszarów stanowiących dziedzictwo kulturowe oraz zachowanie przestrzeni historycznie ukształtowanej, na warunkach szczegółowo określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin;*
- 7) realizacja inwestycji wymaga uwzględnienia wytycznych konserwatorskich, w tym szczególnych w przypadku wystąpienia prac budowlanych na terenach objętych granicami stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych.*

W zakresie kolizyjności z innymi elementami zagospodarowania terenu:

- 1) dla lokalizacji ropociągu ustala się zasadę prowadzenia jego przebiegu w sposób najmniej kolizyjny z istniejącym stanem zagospodarowania;*
- 2) zakłada się minimalną ingerencję w stan i funkcjonowanie istniejącej infrastruktury komunikacyjnej, technicznej komunalnej i elektroenergetycznej, obszarów zabudowanych oraz rzek, cieków wodnych, urządzeń melioracji wodnych, lasów i innych terenów podlegających ochronie prawnej;*
- 3) w stosunku do kolizyjnych elementów zagospodarowania terenu wymaga się zastosowania szczególnych rozwiązań technicznych realizacji inwestycji, zapewniających minimalizację oddziaływań na przekraczany obiekt terenowy lub infrastrukturalny;*
- 4) dopuszcza się przebudowę i odtworzenie lokalnej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej kolizyjnej w stosunku do rurociągu naftowego;*
- 5) lokalizacja rurociągu naftowego powinna uwzględniać przebieg i parametry techniczno – użytkowe istniejącej oraz planowanej infrastruktury komunikacyjnej drogowej i kolejowej;*
- 6) zakłada się bezkolizyjność przebiegu ropociągu z terenami i obiektami wojskowymi pozostającymi w zarządzie MON oraz nie ogranicza się ich użytkowania zgodnie z dotychczasowym przeznaczeniem.*

7. Urządzenia gospodarki komunalnej

Ochrona przeciwpożarowa

W zakresie ochrony przeciwpożarowej należy utrzymać istniejące jednostki straży pożarnej. Na okres kierunku należy zwrócić uwagę na wyposażenie jednostek w sprzęt specjalistyczny pozwalający na ratowanie ludzi i mienia także w przypadku innych klęsk żywiołowych bądź katastrof.

14. Kierunki i zasady rozwoju systemów przeciwdziałania na wypadek szczególnych zagrożeń oraz obronności państwa

Kierunkami rozwoju systemów zabezpieczania powinny być:

- tworzenie niezbędnych rezerw przy realizacji infrastruktury komunalnej - ujęcia wody,
- rozbudowa sieci energetycznych przesyłowych i rozdzielczych oraz lokalizowanie jej w bezpiecznej odległości od podstawowych elementów infrastruktury transportu,
- rozbudowa i modernizacja sieci dróg, budowa obwodnic, bezkolizyjnych skrzyżowań w celu płynnej i bezpiecznej ewakuacji ludności oraz wykorzystania manewrów ratowniczych,
- tworzenia warunków niezbędnych do przetrwania ludności w sytuacjach zagrożenia życia, w zakresie zaopatrzenia w żywność, wodę, leki, energię elektryczną, paliwa itp.
- zapewnienie warunków ciągłości kierowania obrony cywilnej (stanowiska kierowania, środki łączności),
- prowadzenia systematycznych szkoleń składu osobowego w celu osiągnięcia przydatności do działań w warunkach zagrożeń, także przeciwpowodziowych,
- ochrony przeciwpowodziowej przez odpowiednią politykę użytkowania terenów zagrożonych powodzią (dolina Bugu), odpowiednie zabezpieczenia techniczne, ulgi podatkowe.

IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Przedstawione w Studium kierunki zagospodarowania przestrzennego odnoszą się do stref, obszarów i terenów o zróżnicowanych uwarunkowaniach rozwoju i możliwościach zagospodarowania przestrzennego.

2. Na podstawie uwarunkowań rozwoju gminy wyodrębniono w jej granicach strefy polityki przestrzennej, oznaczone odpowiednimi symbolami na rysunku Studium.

A – STREFA EKOLOGICZNA – obejmująca obszary tworzące przyrodniczy system gminy, jednocześnie pełniące istotną rolę w krajowym systemie obszarów prawnie chronionych (system ECONET i CORINE):

- Strzelecki Park Krajobrazowy z fragmentem doliny Bugu, kompleksem Lasów Strzeleckich (ważna krajowa ostoja ptaków i ssaków),
- dolina Bugu tworząca korytarz ekologiczny rangi międzynarodowej oraz doliny jego dopływów,

- użytek ekologiczny „Jezioro Kacapka” - ostoja ptaków i płazów.

B – STREFA ROLNO-OSADNICZA – obejmująca jednostki wiejskie gminy (poza Horodłem, Strzyżowem, Matczem, Bereźnicą, Cegielnią, Zosinem i częścią Łuszkowa) wraz z otaczającą je rolniczą przestrzenią produkcyjną.

C – STREFA AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ – obejmująca wsie o dominującej funkcji obsługi ludności i rolnictwa, funkcji produkcyjnej oraz obsługi przejścia granicznego w Zosinie (Horodło, Strzyżów, Zosin, część Łuszkowa).

3. W wydzielonych strefach wyodrębnia się obszary i tereny o zróżnicowanych kierunkach zagospodarowania, oznaczone odpowiednimi symbolami na rysunku Studium.

3.1. Dla obszarów wyodrębnionych w strefie A - EKOLOGICZNEJ, zgodnie z rysunkiem Studium, określa się następujące zasady i kierunki działania:

- w granicach Strzeleckiego Parku Krajobrazowego:
  - * prowadzenie wszelkiej działalności w oparciu o wymogi ekologiczne, zawarte w rozporządzeniu Wojewody Zamojskiego z dnia 08 lipca 1993r., powołującym Park,
  - * opracowanie dla Parku (wraz z otuliną) planu ochrony, zgodnie z art.24, ustęp 9 ustawy z dnia 16.10.1991r. o ochronie przyrody - Dz.U.Nr 114, poz.492 z późniejszymi zmianami.
  - * przekształcenie istniejącego charakteru zabudowy wsi Matcze, Bereźnica, Cegielnia z przystosowaniem dla funkcji turystyki (domy letniskowe, schroniska, gospodarstwa agroturystyczne, stacje wędkarskie, myśliwskie, usługi turystyczne),
  - * objęcie jednocześnie systemem zwodociągowania i kanalizacji terenów w obrębie zabudowy wsi Matcze i Bereźnica oraz budowę oczyszczalni (lokalizacja w rejonie wsi Matcze),
  - * gromadzenie ścieków w szczelnych szambach we wsi Cegielnia, z systematycznym ich wywozem do punktu zlewnego przy oczyszczalniach ścieków; zalecane indywidualne unieszkodliwianie ścieków na bazie przydomowych oczyszczalni,
  - * wykluczenie wszelkiej zabudowy w terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej, poza niezbędną infrastrukturą techniczną i drogami,
  - * opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego tereny w granicach, zgodnych z rysunkiem Studium,
  - * ustalenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego warunków kształtowania form zabudowy, gabarytu zabudowy i formy dachu w nawiązaniu do form tradycyjnych, określenia wielkości działań i udziału powierzchni biologicznie czynnej;
- ochrona korytarza ekologicznego doliny Bugu oraz ciągów ekologicznych (dolin) jego dopływów:

- * zakaz zmiany naturalnego charakteru rzeki ze starorzeczami, meandrami, łakami nadrzeczными, łęgami,
- * wykluczenie w obrębie dolin lokalizacji wszelkiej zabudowy, za wyjątkiem niezbędnej infrastruktury technicznej, związanych z infrastrukturą graniczną (rejon Zosia i Matcza), urządzeń gospodarki rybackiej i niekubaturowych urządzeń rekreacyjnych,
- * *możliwość lokalizacji stawów na obszarach łak w rejonie wsi Bereźnica,*
- * ochrona użytku ekologicznego „Jeziora Kacapka” przy utrzymaniu jego naturalnego charakteru,
- * *możliwość lokalizacji przejścia granicznego na Ukrainę w rejonie wsi Matcze (przejście Matcze-Korytnica) o charakterze lokalnym,*
- * ochrona istniejących obiektów zabytkowych prawnie chronionych (wykaz obiektów – aneks nr 2) przed zmianami, mogącymi spowodować degradację ich wartości historycznych i architektonicznych,
- * prowadzenie wszelkich prac ziemnych na terenie rozpoznanych stanowisk archeologicznych pod nadzorem konserwatorskim.

3.2. Dla obszarów wyodrębnionych w strefie B - ROLNO-OSADNICZEJ, zgodnie z rysunkiem Studium określa się następujące kierunki i zasady działania:

- podporządkowanie działalności wymogom ekologicznym określonym w rozporządzeniu Wojewody Zamojskiego nr 2 z dnia 20.01.1997r. w granicach Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (część na pd. od drogi Kobló - Horodło) oraz w rozporządzeniu z dnia 8 lipca 1993r. o otulinie Strzeleckiego Parku Krajobrazowego
  - * *w obszarach zurbanizowanych (wsie Horodło, Hrebenne, Kopyłów, Liski, Łuszków, Poraj) o dominującej funkcji rolniczej:*
    - * adaptacja istniejącego charakteru zabudowy wsi z możliwością jej uzupełnienia, z priorytetem zabudowy dla obiektów związanych z funkcją rolniczą,
    - * dopuszcza się realizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usługowej, pod warunkiem niekolizyjności ze środowiskiem przyrodniczym i funkcją dominującą,
    - * kształtowanie nowej zabudowy w nawiązaniu do istniejącego charakteru (budownictwo niskie, ekstensywne, na dużych działkach),
    - * objęcie terenów osadnictwa zbiorczymi systemami zaopatrzenia w wodę i kanalizację sanitarną z lokalizacją oczyszczalni ścieków w rejonie wsi Matcze, Kopyłów, Liski, Łuszków, Hrebenne,
    - * do czasu realizacji zbiorczych systemów oczyszczania gromadzenie ścieków w szczelnych szambach, z systematycznym ich wywozem do punktów zlewnych przy oczyszczalniach ścieków,
    - * ustanowienie stref ochronnych od grupowych ujęć wód podziemnych,
    - * ochrona istniejących obiektów i zespołów zabytkowych prawnie chronionych (wykaz zabytków - aneks nr 2) przed zmianami, mogącymi spowodo-

- wać degradację ich wartości historycznych, estetycznych i architektonicznych,
- * ochrona i konserwacja istniejących cmentarzy wyznaniowych (Hrebenne, Kopyłów, Łuszków),
  - * zachowanie historycznego kształtu wsi Łuszków - owalnicy, (wpisanego do rejestru zabytków) ochrona przed przekształceniem układu historycznego,
- w obszarach z dopuszczeniem zabudowy:
    - * realizacja zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej związanej z produkcją rolną,
    - * wprowadzenie funkcji agroturystyki we wsi Janki,
    - * dopuszczenie lokalizacji usług nieuciążliwych, infrastruktury technicznej i dróg,
    - * gromadzenie ścieków w szczelnych szambach, z systematycznym ich wywozem do punktów zlewnych przy oczyszczalniach, ewentualne indywidualne unieszkodliwianie na bazie przydomowych oczyszczalni ścieków,
    - * ochrona istniejących obiektów zabytkowych prawnie chronionych przed zmianami mogącymi spowodować degradację ich wartości (wykaz obiektów - aneks nr 2)
    - * prowadzenie wszelkich prac inwestycyjnych na terenach rozpoznanych stanowisk archeologicznych pod nadzorem konserwatorskim,
  - w obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej:
    - * wykluczenie wszelkiej zabudowy, z wyjątkiem dróg i urządzeń infrastruktury technicznej,
    - * wzdłuż tras drogi 844 i 816 do przejścia granicznego dopuszczenie obiektów związanych z obsługą ruchu tranzytowego (motele, gastronomia, stacje paliw, warsztaty naprawcze samochodowe, obiekty handlowe),
    - * prowadzenie gospodarki rolnej zgodnie z uwarunkowaniami przyrodniczymi z zachowaniem i wzbogaceniem zieleni śródpolnej (wzdłuż miedz, cieków wodnych), przy uwzględnieniu zahamowania procesów erozyjnych w rejonie wsi Rogalin i Strzyżów (podjęcie zabiegów przeciwoerozyjnych),
    - * ukształtowanie granicy rolno-leśnej (wyznaczenie terenów do zalesień).

3.3. Dla obszarów wyodrębnionych w strefie C – AKTYWNOŚCI GOSPODAR-CZEJ, zgodnie z rysunkiem studium, określa się następujące kierunki i zasady działania:

- adaptacja istniejących form zagospodarowania - zabudowy mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej - jej porządkowanie z możliwością uzupełniania nową zabudową,
- podjęcie starań o przywrócenie praw miejskich Horodłu,
- kształtowanie przestrzeni publicznej w ośrodku gminnym - Horodle obejmującej usługi publiczne i komercyjne oraz działalność gospodarczą o charakterze usługowym,
- tworzenie obszaru rozwoju dla działalności ekonomicznej - handlu hurtowego, rzemiosła produkcyjnego, urządzeń obsługi technicznej i komunalnej (stacje

obsługi samochodów, stacje benzynowe), urządzenia obsługi ruchu tranzytowego (motele, zajazdy, gastronomia) w rejonie wsi Zosin i częściowo Łuszków,

- uzupełnienie obszaru przejścia granicznego w Zosinie w niezbędne urządzenia infrastruktury granicznej, konieczne do jego prawidłowego funkcjonowania (zwiększenie ilości stanowisk odpraw, budowa terminalu),
- uzupełnienie wyposażenia w urządzenia usługowe, w tym związane z obsługą tranzytu, we wsi Strzyżów, z dopuszczeniem działalności gospodarczej o charakterze usługowym,
- prowadzenie aktywnej polityki przez samorząd dotyczącej gospodarki gruntami; działania na rzecz pozyskiwania terenów do komunalnych zasobów gruntów; tworzenie ofert terenowych dla potencjalnych inwestorów,
- zapewnienie nowych terenów pod rozwój mieszkalnictwa jednorodzinnego (głównie w ośrodku gminnym Horodle i Strzyżowie),
- przeznaczenie istniejących rezerw terenowych (bazy, składy, grunty komunalne) dla funkcji rzemiosła, usług i drobnego przemysłu o niskiej terenochłonności i szkodliwości dla środowiska naturalnego,
- adaptacja obiektów kubaturowych na funkcje usługowe lub produkcyjne,
- podnoszenie jakości standardu zamieszkania w obiektach wielorodzinnych w Horodle i Strzyżowie – rehabilitacja istniejącej zabudowy wielorodzinnej,
- kształtowanie nowej zabudowy w nawiązaniu do istniejących form (budownictwo niskie, działki z dużą ilością zieleni – 60% działki mieszkaniowej i 40% usługowej powinna stanowić powierzchnia biologiczna czynna),
- ustalenie w planach miejscowych warunków kształtowania form zabudowy, wielkości działek, gabarytu zabudowy i formy dachu,
- ochrona i wzbogacenie zieleni towarzyszącej zabudowie, kształtowanie zieleni izolacyjnej między terenami mieszkaniowymi i gospodarczymi,
- rezerwa terenu pod lokalizację obwodnicy trasy 844 w Strzyżowie, zgodnie z rysunkiem studium,
- adaptacja i konserwacja istniejących cmentarzy wyznaniowych w Horodle i Strzyżowie,
- ochrona obiektów i zespołów zabytkowych prawnie chronionych (aneks nr 2) i ich otoczenia przed zmianami, mogącymi spowodować degradację ich wartości historycznych, estetycznych i architektonicznych
  - * podjęcie prac zabezpieczających przed procesami osuwiskowymi skarpy Bugu w Horodle w rejonie Wałów Jagiellońskich,
- uzgodnienia z właściwym organem d.s. ochrony zabytków archeologicznych projektów wykonywania wszelkich prac inwestycyjnych na terenach rozpoznanych stanowisk archeologicznych (aneks nr 3),
- ochrona historycznego układu przestrzennego Horodla poprzez utworzenie parku kulturowego bądź strefy ochrony krajobrazu,
- realizacja zbiorczego systemu zaopatrzenia w wodę; ustanowienie stref ochronnych od ujęć wody grupowych, istniejących i projektowanych,
- objęcie systemem kanalizacji zbiorczej terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej;

- * budowa oczyszczalni ścieków dla Horodła, Zosina i Łuszkowa wraz z siecią kanalizacji sanitarnej,
- * rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej w Strzyżowie z podłączeniem do istniejącej oczyszczalni przy cukrowni Strzyżów,
- opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w granicach zgodnych z rysunkiem studium, przy czym możliwe jest dzielenie obszaru na mniejsze opracowania, zgodnie z faktycznymi potrzebami inwestycyjnymi.

V. OBSZARY I TERENY OBJĘTE OBOWIĄZKIEM SPORZĄDZANIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Obszary do objęcia ustawowym obowiązkiem sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla realizacji zadań służących celom:
  - ponadlokalnym:
    - * obszar przejścia granicznego, w granicach niezbędnych do jego funkcjonowania,
    - * tereny komunikacji drogowej - modernizacja drogi krajowej 844 i wojewódzkiej 816 oraz dróg powiatowych,
    - * przebieg trasy gazociągu wysokoprężnego,
  - lokalnym:
    - * tereny potencjalnych usług publicznych,
    - * tereny budownictwa mieszkaniowego skoncentrowanego,
    - * tereny urządzeń infrastruktury technicznej (oczyszczalnie ścieków, ujęć wody dla wodociągów grupowych),
2. Obszary, dla których sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe, z uwagi na istniejące uwarunkowania i określony sposób ich zagospodarowania, obejmujące tereny wsi Horodło, Matcze, Bereźnica, Zosin i Strzyżów.
3. Sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w granicach zgodnych z rysunkiem studium, możliwe jest również przy dzieleniu obszaru na mniejsze opracowania, zgodnie z faktycznymi potrzebami inwestycyjnymi.
4. Studium nie ogranicza możliwości sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na innych niż wskazane terenach, o ile wymagać będą tego potrzeby inwestycyjne.

VI. WARUNKI REALIZACJI STUDIUM

1. Zgodnie z art.6 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 07 lipca 1994r. z późn. zm. (Dz.U.Nr 15, poz.139 z 1999r. - jednolity tekst) studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa politykę przestrzenną gminy, stanowi więc dokument o charakterze strategicznym.

2. Zgodnie z art. 7 Ustawy - studium nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.
3. Zgodnie z art.6 ust. 3 i 6 Ustawy, studium podlega:
  - zaopiniowaniu przez organy właściwe do uzgodnienia planu, w tym Wojewodę i Zarząd Województwa, odpowiedzialnych za wdrożenie celów i kierunków polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa,
  - uchwaleniu przez Radę Gminy.
4. Odpowiedzialnym za wdrożenie ustaleń Studium, służących realizacji celów polityki przestrzennej jest Zarząd Gminy poprzez dostępne mu narzędzia wdrożenia:
  - plany miejscowe i decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu - zgodnie z ustaleniami studium,
  - programy, opracowania studialne i ekspertyzy merytoryczne wspomagające plany i ich realizację.
5. W celu podniesienia efektywności działań w zakresie zagospodarowania przestrzennego władze samorządowe gminy mogą stosować własne instrumenty polityki finansowej, a także występować o wsparcie z funduszy i środków krajowych oraz pomocowych Unii Europejskiej.
6. Rodzaje instrumentów polityki przestrzennej wspierające działania inwestycyjne.

1) WŁASNE INSTRUMENTY FINANSOWE

- a) zróżnicowanie wysokości podatków lokalnych od nieruchomości:
  - podniesienie podatków od nieruchomości na terenach zaniedbanych, przewidzianych do przekształceń zgodnie z polityką przestrzenną określoną w „Studium...”,
  - zwolnienie od podatku lub obniżenie stawek podatku od nieruchomości wobec gruntów, na których prowadzone są inwestycje tworzące nowe miejsca pracy zgodnie z ustaloną w „Studium...” funkcją strefy,
  - podniesienie podatku od nieruchomości w stosunku do uciążliwych terenów i obiektów przemysłowo-składowych. Działanie to przyczyni się do eliminacji zagrożeń o tym charakterze,
- b) stosowanie systemu zachęt, ulg, zmniejszonych stawek czynszu w stosunku do inwestorów prowadzących inwestycje odpowiadające założeniom strategii rozwoju gminy,
- c) stworzenie systemu informacji, sugestii oraz określenie zasad wspomagania finansowego i formalno-prawnego inwestycji wspólnych realizowanych przez gminę i prywatnych inwestorów, szczególnie w zakresie uzbrojenia terenów w elementy infrastruktury technicznej,
- d) pozyskiwanie lokalnych źródeł finansowania inwestycji:
  - sprzedaż lub dzierżawa terenów komunalnych,
  - wpływy opłat audiencenckich i opłaty „planistycznej”,

- sprzedaż akcji i innych papierów wartościowych,
- zaciąganie kredytów pod zastaw nieruchomości komunalnych.

2. KRAJOWE ŚRODKI FINANSOWE WSPIERAJĄCE ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I TECHNICZNEJ, OCHRONĘ ŚRODOWISKA, PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, INFRASTRUKTURY EKONOMICZNEJ W OBSZARACH WIEJSKICH

- a) budżet państwa - subwencje,
- b) dotacje celowe z budżetu województwa na przedsięwzięcia służące aktywizacji gospodarczej obszaru gminy,
- c) fundusze pomocowe:
  - Fundusz Współpracy - Program „Agrolinia 2000”,
  - Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa - FAPA,
  - Fundacja Zaopatrzenia Wsi w Wodę,
  - Fundacja Rolnicza,
  - Polska Fundacja Promocji Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw (realizacja programów pomocowych dla MiŚP opartych na pomocy zagranicznej),
    - * Krajowy System Usług (ośrodki wspierania biznesu świadczące usługi informacyjne, doradztwa, szkoleniowe oraz finansowe),
    - * Agencja Techniki i Technologii (tworzenie bazy informacyjnej o innowacyjnych projektach gotowych do wdrożenia i aktywne kojarzenie twórców, producentów, inwestorów kapitałowych).
- d) pozabudżetowe fundusze celowe:
  - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
  - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
  - Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych,
  - Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości (udzielanie pożyczek bezrobotnym na rozpoczęcie działalności gospodarczej).

3) FUNDUSZE POMOCOWE UE WSPIERANE PRZEZ BANK ŚWIATOWY I EUROPEJSKI BANK INWESTYCYJNY

- a) Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej – COUNTERPART FUND (udziela niskoprocentowych kredytów preferencyjnych na rozwój infrastruktury),
- b) Bank Światowy (kredyty na rozwój telekomunikacji oraz wspieranie drobnej i średniej przedsiębiorczości na obszarach wiejskich),
- c) Polsko-Brytyjski Program Rozwoju Przedsiębiorczości
Jednostka zarządzająca: Polsko-Brytyjski Program Rozwoju Przedsiębiorczości, Lublin.

Realizowany jest w ramach czterech struktur organizacyjnych:

- Program Rozwoju Rynku: usługi doradcze dla małych i średnich przedsiębiorstw z terenu woj. lubelskiego (planowanie i marketing),
  - * opracowanie biznesplanu,
  - * projekty sieci dystrybucji,
  - * badania marketingowe,
  - * projekt kampanii reklamowej,
  - * analizy opłacalności inwestycji;
- Program Rozwoju Biznesu: pobudzanie rozwoju usług wspierania biznesu,
- Lubelski Fundusz Kapitałowy Spółka z o.o.: zapewnienie dostępu do średnio- i długoterminowego kapitału małym i średnim przedsiębiorcom,
- Lubelski Fundusz Przedsiębiorczości Sp. z o.o.: udzielanie kredytów bankowych małym i średnim przedsiębiorstwom.

Polska będzie otrzymywała od 2000 roku pomoc finansową w ramach trzech programów przedakcesyjnych: PHARE 2, ISPA, SAPARD określonych w dokumencie Komisji Europejskiej „Partnerstwo dla Członkostwa”.

Program obejmie lata 2000 - 2006.

- PHARE 2 – finansowe wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarki krajów ubiegających się o członkostwo w UE,
- ISPA – ujednolicenie poziomu rozwoju infrastruktury technicznej w zakresie transportu i ochrony środowiska (szczególnie utylizacja odpadów). Inicjatywę składania propozycji w dziedzinie finansowania ochrony środowiska z ISPA będą posiadały samorządy lub związki samorządowe. Natomiast propozycja realizacji przedsięwzięć z dziedziny transportu (rozwój infrastruktury transportowej, połączenie systemów komunikacyjnych z infrastrukturą krajów członkowskich UE, budowa transeuropejskiej sieci transportowej) należeć będzie do Dyrekcji Generalnej Dróg Publicznych.
- SAPARD – finansowe wsparcie modernizacji rolnictwa i rozwój obszarów wiejskich przy udziale Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej.
Można ubiegać się o środki na finansowanie następujących działań:
  - inwestycje w gospodarstwach rolnych,
  - przetwórstwo i dystrybucja,
  - poprawa standardów higienicznych i jakościowych,
  - technologie i metody produkcji przyjazne środowisku,
  - dywersyfikację produkcji,
  - tworzenie grup producenckich,

- odnowę wsi, ochronę dziedzictwa kulturowego,
- system rejestrów gruntów, scalanie gruntów,
- rozwój infrastruktury,
- zasoby wodne,
- leśnictwo,
- informację, pomoc doradczą.

4) INSTYTUCJONALNE INSTRUMENTY WSPIERAJĄCE ROZWÓJ

- a) Centra Wspierania Biznesu,
- b) Agencja Rozwoju Regionalnego (Polska Agencja Rozwoju Regionalnego)
  - stymulowanie i wspomaganie wszelkich inicjatyw gospodarczych, kulturalnych, społecznych na rzecz rozwoju gospodarczego regionów o słabym stopniu rozwoju gospodarki i infrastruktury, regionów wymagających przekształceń strukturalnych oraz regionów charakteryzujących się wysokim poziomem bezrobocia bądź takim stanem zagrożonym,
- c) Agencja Rozwoju Lokalnego,
- d) Inkubatory Przedsiębiorczości (wspierają małe firmy w okresie ich kształtowania się: doradztwo marketingowe, prawne, finansowe, podatkowe),
- e) Fundusz Pożyczkowo-Gwarancyjny,
- f) Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych (lokalna instytucja ubezpieczeniowa),
- g) targi i giełdy.

5) MARKETING URBANISTYCZNY:

Tworzenie analitycznej i strategicznej bazy dla stymulowania rozwoju przestrzennego - marketing gminy.

- a) analizy rynkowe,
- b) promocja i reklama,
- c) oferty lokalizacyjne.

6) INFORMACJA

Zasilanie informacyjne decyzji polityki przestrzennej: gromadzenie, porządkowanie, upowszechnianie informacji istotnych dla sterowania rozwojem przestrzeni:

- rejestry (katastry, rejestry zabytków itp.),
- obserwacja (monitoring) rozwoju przestrzennego,
- bazy danych,
- systemy informacji o terenie,
- centra informacji rynkowej,
- analizy oceny skutków decyzji dotyczących danej przestrzeni,
- programy edukacyjne dotyczące rozwoju przestrzennego.

7) DZIAŁANIA BEZPOŚREDNIE

Bezpośrednie oddziaływanie na rozwój gminy poprzez inwestycje władzy publicznej:

- specjalne projekty inwestycyjne jako wspólne projekty prywatno-publiczne (określenie zasad wspomagania finansowego i formalno-prawnego inwestycji, szczególnie w zakresie uzbrojenia terenów w elementy infrastruktury technicznej),
  - programy rozwoju infrastruktury,
  - pozyskiwanie terenu lub nieruchomości (komunalizacja),
  - zbywanie nieruchomości (prywatyzacja),
  - „dostrajanie” terenu do potrzeb inwestycyjnych (np. scalanie).

VII. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ ZMIANY STUDIUM POD LOKALIZACJĘ ROPOCIĄGU PRZESYŁOWEGO

Planowany dalekosiężny rurociąg przesyłowy Odessa -Brody – Płock stanowić ma jeden z elementów Euroazjatyckiego Korytarza Transportu Ropy Naftowej. Rurociąg jest jedną z inwestycji planowaną w ramach zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego Polski poprzez niezbędną dywersyfikację w zakresie dostaw ropy. Inwestycja ta została ujęta m.in. w Programie „Infrastruktura i Środowisko” i innych dokumentach strategicznych i planistycznych na poziomie krajowym i regionalnym, w tym w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego.

Planowany rurociąg prowadzony jest w większości przez tereny niezainwestowane, tj. tereny rolne.

Planowane przedsięwzięcie jest inwestycją celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Planowany ropociąg będzie miał średnicę powyżej 800 mm. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie, lokalizacja tego typu ropociągu generuje konieczność ustanowienia strefy bezpieczeństwa o minimalnej szerokości 20 m, której środek stanowi oś ropociągu.

ANEKS Nr 1

Wyciąg z ewidencji pomników przyrody

Nr ewid.	Rodzaj pomnika	Opis pomnika	Gminna miejscowość	Bliższe określenie położenia
57	GD	<ul style="list-style-type: none"> topola drżąca (<i>Populus tremula</i>) o obw. 445 cm i wys. 25 m dąb szypułkowy (<i>Quereus robur</i>) o obw. 535 cm i wys. 27 m, dwie lipy drobnolistne (<i>Tilia cordata</i>) o obw. 315, 535 cm i wys. 25 m 	KOPYŁÓW	park podworski
58	GD	<ul style="list-style-type: none"> jesion wyniosły (<i>Fraxinus exelsior</i>) o obw. 335 cm i wys. 20 m, grab pospolity (<i>Carpinus betulus</i>) o obw. 220 cm i wys. 20 m 	HREBENNE	park podworski
60	GD	<ul style="list-style-type: none"> 4 jesiony wyniosłe (<i>Fraxinus exelsior</i>) o obw. 275 - 420 cm i wys. 21 - 25 m 	HORODŁO	cmentarz kościelny
61	GD	<ul style="list-style-type: none"> 20 lip drobnolistnych (<i>Tilia cordata</i>) o obw. 200 - 250 cm i wys. 20 m, 6 wiązków szypułkowych (<i>Ulmus laevis</i>) o obw. 160 - 320 m i wys. 26 m 	WIENIAWKA	wiązy rosną w parku podworskim w Wieniawce, lipy wzdłuż drogi łączącej tzw. Wały Jagiellońskie z Wieniawką
123	PD	jesion wyniosły (<i>Fraxinus exelsior</i>) o obw. 516 cm i wys. 25 m	KOPYŁÓW	w parku podworskim obok stawów
124	PD	modrzew polski (<i>Larix polonica</i>) o obw. 275 i wys. 20 m	KOPYŁÓW	we wschodniej części parku podworskiego
125	PD	sosna zwyczajna (<i>Pinus silvestris</i>) o obw. 320 cm i wys. 25 m	KOPYŁÓW	pd.-wsch. część parku podworskiego
244	GD	2 robinie akacjowe (<i>Robinia pseudoacacia</i>) o obw. 225, 280 cm u podstawy i na wys. 1,3 m dwiiodnogi o obw. 150 cm każda oraz wys. 18 cm, 2 wiązy pospolite (<i>Ulmus carpinifolia</i>) o obw. na wys. 1,3 m 330, 295 cm i wys. 25 m, 2 lipy drobnolistne (<i>Tilia cordata</i>) o obw. na wys. 1,3 m 220, 280 cm i wys. 20 i 22 m	JANKI	na terenie parku podworskiego

ANEKS Nr 2

Obiekty i zespoły wpisane do rejestru zabytków

- Horodło – 1. Zespół kościoła par. p.w. Św. Jacka i MB Różańcowej (od 1783r. zespół klasztorny dominikanów):
 a. kościół mur., 1939 - 1758, remont. 1924 - 1840, zniszczony pożarem w 1852, odbud. 1854, remont.: 1921, 1957 i l. 70 XX w.
 b. dzwonnica, drewn., 1860
 c. kapliczka Matki Boskiej, mur., k. XIX
 plebania, mur., po 1845 Rej zab.: 146/579/72
 d. wikarówka, mur., po 1845
 Rej zab.: 22/80/66
 2. Kościół pol.-kat. p.w. Zmartwychwstania Pańskiego, drewn., 1933
 Rej zab.: A/444/88
 3. Cerkiew gr.-kat. p.w. Św. Mikołaja, ob. wł. par. rzym.-kat., drewn., 1928 wraz z cmentarzem.
 Rej zab.: A/421/87
 4. Urząd gminy, mur., 1923
 Rej zab.: A/447/88
 5. Zamczysko zw. Wałami Jagiellońskimi Rej zab.: A/342/20
- Hrebenne – 1. Zespół dworski
 a. dwór, ob. szkoła, mur., ok. poł. XIX, przebud.,
 b. pozostałości parku, ok. poł. XIX w.
 Rej zab.: A/351/86
- Kopyłów – 1. Park dworski, k. XVIII
 Rej zab.: A 234
 2. Cmentarz prawosławny, d. grekokatolicki, nieczynny, pow. 0,36 ha Rej zab.: 461 z 1989 r.
- Łuszków – 1. Układ przestrzenny wsi - owalnica, XVI w.
 Rej zab.: A 233
- Matcze – Cmentarzysko kurhanowe (30) Rej zab.: Aa 77
- Strzyżów – 1. Zespół cerkwi gr.-kat.:
 a) cerkiew, ob. kościół rzym.-kat. par. p.w. Narodzenia NMP, drewn., 1817, remont. I przebud. 1947
 b) dzwonnica, drewn., ok. 1817, gruntownie przebud.,
 c) plebania, drewn., 2 poł. XIX w., przebud. 1947r.
 Rej zab.: A/263/83
 2. Zespół pałacowy, wł. Cukrownia Strzyżów:
 a) pałac, mur., 1762-1786, cz. przebud. po 1836 remont. pocz. XX
 b) pawilon zach. - kaplica, mur., ok. 1775,

- c) pawilon wsch.-lamus, mur., ok. 1775
  - d) oficyna zach., mur., 1 poł. XIX
  - e) oficyna wsch., mur., 1 poł. XIX, odbud. 1967,
  - f) taras z murem oporowym, mur., 4 ćw. XVIII
  - g) park, 4 ćw. XVIII
  - h) obora, tzw. wołownia, mur., 1 poł. XIX
  - i) obora mur. 1937
  - j) budynek gospodarczy I, mur., 1 poł. XIX
  - k) budynek gospodarczy II, mur., k. XIX
- Rej. zab.: A 118/430/67

Obiekty znajdujące się w ewidencji

- Berażnica –
1. Kapliczka, drewniana XIX/XX
  2. Dom nr 86, drewn., l. 90 XIX
- Horodło –
1. Kapliczka, drewn., k. XIX
  2. Areszt, ob. dom mieszkalny, drewn., l. 20 XX
  3. Szkoła, ob. LO, ul. Świerczewskiego nr 51, drewn. 1933
  4. Szkoła, ul. Świerczewskiego nr 58, drewn., k. XIX
  5. Szkoła, ob. przedszkole, ul. Zawale nr 4, drewn., pocz. XX
  6. Dom nr 3 przy ul. Jurydyka, drewn., k. XIX
  7. Dom nr 44 przy ul. Piatnickiej, drewn., l. 90 XIX
  8. Dom nr 2 przy Rynku, drewn., ok. 1910
  9. Dom nr 3 przy Rynku, mur.-drewn., ok. 1910
  10. Dom nr 17 przy Rynku, drewn. 1906
  11. Dom nr 43 przy ul. Średniej, drewn. l. 60 XIX
- Liski –
1. Kaplica p.w. Św. Floriana, mur., XIX/XX
  2. Kapliczka, drewn., poł. XIX
- Łuszków –
1. Szkoła, mur., 1914
- Matcze –
1. Szkoła, ob. poczta, drewn., 1880
- Strzyżów –
1. Zespół cukrowni
    - a) cukrownia, mur., 1899
    - b) budynek wagi, mur., pocz. XX
    - c) dom chemika i mechanika, mur., XIX/XX
    - d) domy pracownicze zbudowane przez spółkę akcyjną nr nr 252 (mur. 1895), 253 (mur. 1895), 254 (mur. 1895), 257 (mur. 1906)
    - e) domy pracownicze, pierwotnie dworskie, zakupione przez spółkę akcyjną 1896 nr nr 265 (mur. 1865), 267 (mur. 1890), 272 (mur. 1865).

- Wieniawka
1. Pozostałości zespołu dworskiego:
    - a) ruina dworu, mur., 2 ćw. XIX, gruntownie przebud. w 1928
    - b) pozostałości parku, ok. poł. XIX, przekomponowany l. 20 XX
    - c) aleja lipowa.

ANEKS Nr 4

Ewidencja stanowisk archeologicznych

Wykaz stanowisk na obszarze nr 83 - 94

Nr na obszarze	Miejscowość	Gmina	Nr stanowiska
1	Matcze	Horodło	1
38	Matcze	Horodło	40
39	Matcze	Horodło	4
40	Matcze	Horodło	5
41	Matcze	Horodło	6
42	Matcze	Horodło	8
43	Matcze	Horodło	9
44	Matcze	Horodło	10
45	Matcze	Horodło	11
46	Matcze	Horodło	12
48	Matcze	Horodło	13
49	Matcze	Horodło	14
50	Matcze	Horodło	15
51	Matcze	Horodło	16

Spis stanowisk na obszarze AZP nr 84 - 94

Miejscowość	Gmina	Nr stan. w miejsc.	Nr stan. na obsz.	X	Y	Nr inw.
Liski	Horodło	1	1	-	-	MPA/8292
Liski	Horodło	2	2	-	-	MPA/8293
Liski	Horodło	3	3	-	-	MPA/8153
Liski	Horodło	4	4	-	-	MPA/9233
Liski	Horodło	5	5	-	-	MPA/8101
Liski	Horodło	6	6	-	-	MPA/8294
Liski	Horodło	7	7	-	-	MPA/8362
Liski	Horodło	8	8	-	-	MPA/9171
Liski	Horodło	9	9	-	-	MPA/9172
Liski	Horodło	10	10	-	-	-
Liski	Horodło	11	11	266	080	KA/2519
Liski	Horodło	12	12	260	079	KA/2520
Kopyłów	Horodło	37	13	283	047	KA/2481
Kopyłów	Horodło	38	14	285	028	7623
Kol. Matcze	Horodło	30	22	285	196	7623
Matcze	Horodło	31	23	282	203	7624
Cegielnia	Horodło	1	24	279	192	7625
Cegielnia	Horodło	2	25	268	202	7626

Cegielnia	Horodło	3	26	264	196	7627
Cegielnia	Horodło	4	27	272	190	7628
Cegielnia	Horodło	5	28	264	186	7629
Cegielnia	Horodło	6	29	278	178	7630
Cegielnia	Horodło	7	30	282	175	7631
Cegielnia	Horodło	8	31	252	181	7632
Cegielnia	Horodło	9	32	243	185	7633
Cegielnia	Horodło	10	33	246	176	7634
Liski	Horodło	13	34	247	072	7635
Liski	Horodło	14	35	263	067	7636
Kopyłów	Horodło	39	36	274	060	7637
Kopyłów	Horodło	26	37	284	063	7638
Kopyłów	Horodło	27	38	290	054	7639
Kopyłów	Horodło	40	39	268	054	7640
Kopyłów	Horodło	41	40	270	039	7641
Kopyłów	Horodło	42	41	264	021	7642
Kopyłów	Horodło	43	42	243	030	7643
Liski	Horodło	15	43	230	027	7663
Liski	Horodło	16	44	223	033	7664
Liski	Horodło	17	45	207	036	7665
Kopyłów	Horodło	44	46	251	042	7661
Kopyłów	Horodło	45	47	258	049	7662
Liski	Horodło	18	48	251	053	7644
Liski	Horodło	19	49	238	051	7645
Liski	Horodło	20	50	220	051	7646
Liski	Horodło	21	21	241	072	7743
Liski	Horodło	22	22	191	055	7744

Nr obsz. AZP	Nr st/ ob.	Miejscowość	Nr st/ mie	Nr	Inw.	Zbiory	X	Y
85-94	170	Kopyłów	19	6406	PSOZ	Zamość	240	138
85-94	171	Kopyłów	20	6407	PSOZ	Zamość	256	146
85-94	172	Kopyłów	2	6408	PSOZ	Zamość	253	151
85-94	173	Kopyłów	22	6409	PSOZ	Zamość	240	151
85-94	210	Kopyłów	23	6446	PSOZ	Zamość	275	184
85-94	211	Kopyłów	24	6447	PSOZ	Zamość	273	189
85-94	213	Kopyłów	25	6449	PSOZ	Zamość	246	197

SPIS STANOWISK
z badań powierzchniowych AZP na obszarze nr 83-95

Nr stan. na ob- szarze	Miejscowość	Nr stan. w miejscow.	Współrzędne		Nr inw.
			X	Y	
1	Matcze	1	-	-	KA UMCS 2531
2	Matcze	2	-	-	KA UMCS 2535
3	Matcze	3	-	-	KA UMCS 2537
4	Matcze	4	-	-	PMA-II-2617
5	Matcze	5	-	-	M.A.im. E.M. nr 5241-5242
6	Matcze	6	10	1	6267
7	Matcze	7	5	2	6268
8	Matcze	8	4	13	6269
9	Matcze	9	23	19	6270
10	Matcze	10	18	25	6271
11	Matcze	11	13	46	6272
12	Matcze	12	15	75	6273
13	Matcze	13	4	96	6274
14	Matcze	14	2	110	6275
15	Matcze	15	4	58	6276
16	Matcze	16	3	53	6277
17	Matcze	17	4	50	6278
18	Matcze	18	3	45	6279
19	Matcze	19	23	6	6280
20	Matcze	20	38	7	6281

System Ewidencji Stanowisk Archeologicznych v.2.3.

Wydział Archeologiczny Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Zamościu
Archiwum Archeologicznego zdjęcia Polski

Nr obsz. AZP	Nr st/ ob.	Miejscowość	Nr st/ mie	X	Y	Nr inw.	Zbiory
8495	1	Horodło	24	-	-	5192	M.A.E.Majews
8495	2	Horodło	25	-	-	II-6480	MPA W-wa
8495	3	Horodło	26	-	-	V,VI-831	MPA W-wa
8495	4	Horodło	27	-	-	V-6465	MPA W-wa
8495	5	Horodło Kol.	28	-	-	-	-
8495	6	Bereźnica	1	-	-	MH/79/A	M.R.Hrubiesz
8495	7	Poraj	5	-	-	II-3660	MPA W-wa
8495	8	Horodło	29	251	001	6450	PSOZ Zamość
8495	9	Horodło	30	246	006	6451	PSOZ Zamość

8495	10	Horodło	31	236	009	6452	PSOZ Zamość
8495	11	Horodło	32	230	013	6453	PSOZ Zamość
8495	12	Horodło	33	223	020	6454	PSOZ Zamość
8495	13	Horodło	34	214	029	6455	PSOZ Zamość
8495	14	Horodło	35	200	035	6456	PSOZ Zamość
8495	15	Horodło	36	194	033	6457	PSOZ Zamość
8495	16	Horodło	37	183	037	6458	PSOZ Zamość
8495	17	Horodło	38	192	043	6459	PSOZ Zamość
8495	18	Horodło	39	184	047	6460	PSOZ Zamość
8495	19	Horodło	40	163	024	6461	PSOZ Zamość
8495	20	Horodło	41	173	058	6462	PSOZ Zamość
8495	21	Horodło	42	165	064	6463	PSOZ Zamość
8495	22	Horodło	43	162	055	6564	PSOZ Zamość
8495	23	Horodło	44	160	067	6565	PSOZ Zamość
8495	24	Bereźnica	2	154	058	6466	PSOZ Zamość
8495	25	Bereźnica	3	149	053	6467	PSOZ Zamość
8495	26	Bereźnica	4	146	045	6468	PSOZ Zamość
8495	27	Bereźnica	5	145	051	6469	PSOZ Zamość
8495	28	Bereźnica	6	137	064	6470	PSOZ Zamość
8495	29	Bereźnica	7	129	067	6471	PSOZ Zamość
8495	30	Bereźnica	8	150	072	6472	PSOZ Zamość
8495	31	Bereźnica	9	143	088	6473	PSOZ Zamość
8495	32	Bereźnica	10	135	096	6474	PSOZ Zamość
8495	33	Bereźnica	11	131	089	6475	PSOZ Zamość
8495	34	Bereźnica	12	118	100	6476	PSOZ Zamość
8495	35	Bereźnica	13	114	090	6477	PSOZ Zamość
8495	36	Bereźnica	14	108	080	6478	PSOZ Zamość
8495	37	Bereźnica	15	098	092	6479	PSOZ Zamość
8495	38	Bereźnica	16	093	097	6480	PSOZ Zamość
8495	39	Bereźnica	17	080	099	6481	PSOZ Zamość
8495	40	Bereźnica	18	088	107	6482	PSOZ Zamość
8495	41	Bereźnica	19	099	106	6483	PSOZ Zamość
8495	42	Bereźnica	20	106	113	6484	PSOZ Zamość
8495	43	Bereźnica	21	103	116	6485	PSOZ Zamość
8495	44	Bereźnica	22	113	118	6486	PSOZ Zamość
8495	45	Bereźnica	23	106	128	6487	PSOZ Zamość
8495	46	Bereźnica	24	095	126	6488	PSOZ Zamość
8495	47	Bereźnica	25	079	114	6489	PSOZ Zamość
8495	48	Bereźnica	26	073	116	6490	PSOZ Zamość
8495	49	Bereźnica	27	060	131	6491	PSOZ Zamość
8495	50	Bereźnica	28	077	134	6492	PSOZ Zamość
8495	51	Bereźnica	29	071	138	6493	PSOZ Zamość
8495	52	Bereźnica	30	072	156	6494	PSOZ Zamość
8495	53	Matcze	21	054	159	6495	PSOZ Zamość
8495	54	Matcze	22	054	166	6496	PSOZ Zamość

8495	55	Matcze	23	062	171	6497	PSOZ Zamość
8495	56	Matcze	24	051	176	6498	PSOZ Zamość
8495	57	Matcze	25	048	177	6499	PSOZ Zamość
8495	58	Matcze	26	031	178	6500	PSOZ Zamość
8495	59	Matcze	27	033	196	6501	PSOZ Zamość
8495	60	Matcze	28	041	202	6502	PSOZ Zamość
8495	61	Matcze	29	012	197	6503	PSOZ Zamość
8495	62	Kopyłów	26	000	065	6504	PSOZ Zamość
8495	63	Kopyłów	27	000	049	6505	PSOZ Zamość
8495	64	Kopyłów	28	005	049	6506	PSOZ Zamość
8495	65	Kopyłów	29	002	040	6507	PSOZ Zamość
8495	66	Kopyłów	30	006	042	6508	PSOZ Zamość
8495	67	Kopyłów	31	043	037	6509	PSOZ Zamość
8495	68	Kopyłów	32	053	037	6510	PSOZ Zamość
8495	69	Kopyłów	33	048	028	6511	PSOZ Zamość
8495	70	Kopyłów	34	040	010	6512	PSOZ Zamość
8495	71	Kopyłów	35	043	004	6513	PSOZ Zamość
8495	72	Kopyłów	36	051	014	6514	PSOZ Zamość
8495	73	Poraj	6	063	033	6515	PSOZ Zamość
8495	74	Poraj	7	075	034	6516	PSOZ Zamość
8495	75	Poraj	8	069	058	6517	PSOZ Zamość
8495	76	Poraj	9	068	067	6518	PSOZ Zamość
8495	77	Poraj	10	077	079	6519	PSOZ Zamość
8495	78	Poraj	11	086	060	6520	PSOZ Zamość
8495	79	Poraj	12	108	053	6521	PSOZ Zamość
8495	80	Poraj	13	115	050	6522	PSOZ Zamość
8495	81	Poraj	14	116	055	6523	PSOZ Zamość
8495	82	Poraj	15	120	058	6524	PSOZ Zamość
8495	83	Poraj	16	121	046	6525	PSOZ Zamość
8495	84	Poraj	17	111	034	6526	PSOZ Zamość
8495	85	Poraj	18	115	030	6527	PSOZ Zamość
8495	86	Poraj	19	104	029	6528	PSOZ Zamość
8495	87	Poraj	20	108	016	6529	PSOZ Zamość
8495	88	Poraj	21	116	019	6530	PSOZ Zamość
8495	89	Poraj	22	115	009	6531	PSOZ Zamość
8495	90	Poraj	23	111	005	6532	PSOZ Zamość
8495	91	Poraj	24	131	023	6533	PSOZ Zamość
8495	92	Poraj	25	144	031	6534	PSOZ Zamość
8495	93	Nadleśnictw o					

Spis stanowisk na obszarze AZP 85-95

Nr stan. na obszarze	Miejscowość	Nr stan. w miejscowości
1	Horodło	1
2	Horodło	2
3	Horodło	3
4	Horodło	4
5	Horodło	5
6	Kol. Husynne	6
7	Kol. Husynne	5
8	Strzyżów	28
9	Strzyżów	27
10	Husynne	26
11	Husynne	27
12	Husynne	28
13	Matra	1
14	Hrebenne Kol.	1
15	Hrebenne Kol.	2
16	Horodło	6
17	Horodło	7
18	Horodło	8
19	Horodło	9 A, B, C, D
20	Horodło	10 A, B
21	Hrebenne	1
22	Hrebenne	2
23	Hrebenne	3
24	Hrebenne	4
25	Hrebenne	5
26	Hrebenne	6
27	Hrebenne	7
28	Hrebenne	8
29	Hrebenne	9
30	Hrebenne Kol.	3
31	Wieniawka	8
32	Wieniawka	9
33	Horodło	11
34	Horodło	12
35	Horodło	13
36	Horodło	14
37	Horodło	15
38	Horodło	16
39	Horodło	17
40	Horodło	18

41	Horodło	19
42	Hrebenne	10
43	Hrebenne	11
44	Hrebenne	12
45	Hrebenne	13
46	Hrebenne	14
47	Hrebenne	15
48	Hrebenne	16
49	Hrebenne	17
50	Hrebenne	18
51	Ciołki	1
52	Ciołki	2
53	Ciołki	3
54	Ciołki	4
55	Ciołki	5
56	Ciołki	6
57	Ciołki	7
58	Hrebenne	19
59	Poraj	1
60	Poraj	2
61	Poraj	3
62	Poraj	4
63	Hrebenne	20
64	Hrebenne	21
65	Hrebenne	22
66	Hrebenne	23
67	Hrebenne	24
68	Hrebenne	25
69	Hrebenne	26
70	Hrebenne	27
71	Hrebenne	28
72	Hrebenne	29
73	Hrebenne	30
74	Strzyżów	28
75	Hrebenne	31
76	Hrebenne	32
77	Hrebenne	33
78	Hrebenne	34 A, B, C
79	Hrebenne	35
80	Hrebenne	36
81	Hrebenne	37
82	Hrebenne	38
83	Hrebenne	39
84	Horodło	20
85	Horodło	21

86	Horodło	22
87	Horodło	23
88	Wykidanka	1
89	Kopyłów	1
90	Kopyłów	2
91	Kopyłów	3
92	Kopyłów	4
93	Marta	2
94	Marta	3
95	Marta	4
96	Marta	5
97	Marta	6
98	Marta	7
99	Ciołki	8
10	Ciołki	9
101	Ciołki	10
102	Kobło	1
103	Kobło	2
104	Kobło	3
105	Kobło	4
106	Kobło	5
107	Kobło	6
108	Kobło	7
109	Kobło	8
110	Kobło Kol.	1
11	Kobło Kol.	2
112	Kobło Kol.	3
113	Kobło Kol.	4
114	Kobło Kol.	5
115	Kobło Kol.	6
116	Kobło Kol.	7

Wykaz stanowisk na obszarze 85-95

Nr na obszarze	Miejscowość	Nr w obrębie m.
1	Janki	1
2	Janki	2
3	Łuszków	1
4	Łuszków	2
5	Łuszków	3
6	Łuszków	4
7	Łuszków	5
8	Łuszków	6
9	Łuszków	7

10	Łuszków	8
11	Łuszków	9
12	Łuszków	10
13	Łuszków	11
14	Wieniawka	1(A, B, C)
15	Wieniawka	2
16	Wieniawka	3
17	Wieniawka	4
18	Wieniawka	5
19	Łuszków	12
20	Łuszków	13
21	Łuszków	14
22	Łuszków	15
23	Łuszków	16
24	Łuszków	17
25	Łuszków	18
26	Łuszków	19
27	Łuszków	20
28	Łuszków	21
29	Łuszków	22
30	Łuszków	23
31	Łuszków	24
32	Łuszków	25
33	Łuszków Komora	1
34	Łuszków Komora	2
35	Łuszków Komora	3
36	Łuszków Komora	4
37	Łuszków Komora	5
38	Łuszków Komora	6
39	Łuszków Komora	7
40	Wieniawka	6
41	Wieniawka	7
42	Kraśnica	4
43	Janki Górne	1
44	Janki Górne	2
45	Janki Górne	3
46	Janki Górne	4
47	Janki Górne	5
48	Janki Dolne	1
49	Janki Dolne	2
50	Janki Dolne	3
51	Janki Dolne	4
52	Janki Dolne	5
53	Janki Dolne	6
54	Janki Dolne	7

55	Janki Dolne	8
56	Janki Dolne	9
57	Janki Dolne	10
58	Janki Dolne	11
59	Janki Dolne	12
60	Janki Dolne	13
61	Janki Dolne	14
62	Janki Dolne	15
63	Janki Dolne	16
64	Janki Górne	6
65	Janki Górne	7
66	Janki Górne	8
67	Janki Górne	9
68	Janki Górne	10
69	Zosin	40
70	Zosin	41
71	Zosin	42
72	Zosin	43
73	Zosin	44
74	Zosin	6
75	Zosin	7
76	Zosin	8
77	Zosin	9
78	Zosin	10
79	Zosin	11
80	Zosin	12
81	Zosin	13
82	Zosin	14
83	Zosin	15
84	Zosin	16
85	Zosin	17
86	Zosin	18
87	Zosin	19
88	Zosin	20
89	Zosin	21
90	Zosin	22
91	Łuszków	25
92	Łuszków	26
93	Łuszków	27
94	Łuszków	28
95	Łuszków	29
96	Jaškowa Dolina	1
97	Jaškowa Dolina	2
98	Jaškowa Dolina	3
99	Jaškowa Dolina	4

100	Jaškowa Dolina	5
101	Zosin	23
102	Zosin	24
103	Zosin	25
104	Zosin	26
105	Zosin	27
106	Zosin	28
107	Zosin	29
108	Zosin	30
109	Zosin	31
110	Zosin	32
111	Zosin	33
112	Zosin	34
113	Zosin	35
114	Zosin	36
115	Zosin	37
116	Zosin	38
117	Zosin	39
118	Łuszczów	30
119	Łuszczów	31
120	Janki	3

Wykaz stanowisk z obszaru 86 - 96

Nr stanowiska na obszarze	Miejscowość	Nr stanowiska w miejscowości
1	Rogalin	11
2	Rogalin	12
3	Rogalin	13
4	Rogalin	14
5	Rogalin	7
6	Rogalin	8
7	Rogalin	9
8	Rogalin	10
9	Kraśnica	1
10	Kraśnica	2
11	Zosin	1
12	Zosin	2
13	Zosin	3
14	Zosin	4
15	Kraśnica	3
16	Zosin	5

Wykaz stanowisk z obszaru 86 - 95

Nr stan. na obszarze	Miejscowość	Nr stan. w miejscowości
1	Strzyżów	1
2	Strzyżów	2
3	Strzyżów	3
4	Strzyżów	4
5	Strzyżów	5
6	Strzyżów	6
7	Strzyżów	7
8	Strzyżów	8
9	Strzyżów	9
10	Strzyżów	10
13	Rogalin	1
14	Strzyżów	11
15	Strzyżów	12
16	Strzyżów	13
17	Strzyżów	14
18	Strzyżów	15
19	Strzyżów	16
20	Strzyżów	17
21	Strzyżów	18
22	Strzyżów	19
45	Strzyżów	20
46	Strzyżów	21
47	Strzyżów	22
48	Rogalin	2
49	Rogalin	3
50	Strzyżów	23
51	Rogalin	4
52	Rogalin	5
53	Rogalin	6
58	Strzyżów	24
59	Strzyżów	25
65	Strzyżów	26